Strategische Visie op Leudal 2020
“Leven in Leudal”

Bijstelling koers en aanpak
september 2013

Inhoud

Doel, resultaat en toepassing Visie op Leudal 2020 **3**

Visie op Leudal van bovenaf **4**

Visie op Leudal van onderop **4**

Centrale boodschap **4**

Vasthouden en aanlokken **5**

Maak plaats voor nieuwe sociale verbanden **6**

Wonen: Behoefte aan meer kwaliteit **6**

Werken: Leudal de verbindende schakel in Midden-Limburg en daarbuiten **7**

Verbinden van natuur, recreatie en landbouw **7**

Aanpassing van de koers **8**

Organisatie en uitvoering **9**

Rol van Raad en College **9**

Acties **10**

Uitgangspunten

De bijstelling van de strategische beleidsvisie 2020 "Leven in Leudal" luidt een nieuwe fase in, in de rol en positie van de gemeentelijke overheid ten opzichte van de Leudalse gemeenschap en haar omgeving. Door maatschappelijke veranderingen ontstaat er een andere overheid die naast haar "wettelijke taken" en verantwoordelijkheden actief de samenwerking zoekt met de Leudalse gemeenschap.

Leudal moet worden herkenbaar zijn aan de kernbegrippen: "Rentmeesterschap", "Respect voor de natuur", "Weg van de snelweg", "165 km2 goed leven", "Samen met anderen: samen gelukkig, gelukkig samen" .

Uitgangspunt is dat de gemeente en gemeenschap zo veel mogelijk samenwerken aan "het goede leven in Leudal". Dat betekent dat er banen moeten zijn voor de inwoners, dat de sociale en culturele identiteit en samenhang wordt gekoesterd en de gemeente zich verbonden voelt met de omliggende regio's.

Zelfsturing door (dorps)gemeenschappen wordt ondersteund en de gemeente neemt actief deel aan netwerken van contactpersonen en organisaties op een aantal voor Leudal belangrijke terreinen: natuur en landschap, zorg, cultuur, bedrijvigheid en toerisme.

Aan de hand van deze bijstelling worden trajecten voorgesteld richting de burger en onze maatschappelijke partners om gezamenlijk de samenwerking vorm te geven. Belangrijke onderwerpen zijn: behoud van de leefbaarheid in de dorpen, gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de veiligheid en kwaliteit van de openbare ruimte, banen en economische vernieuwingen, duurzame ecologische en economische ontwikkeling en de opbouw van een sociaal netwerk op lokaal niveau.

Vanuit deze benadering van samenwerken in maatschappelijke en lokale netwerken geven we aan welke veranderingen in bestuur en organisatie noodzakelijk zijn.

Getekend het college van Burgemeester en Wethouders

Doel, resultaat en toepassing Visie op Leudal 2020

De rol en positie van de gemeente ten opzichte van de Leudalse gemeenschap en haar omgeving is erg aan verandering onderhevig. Daartoe zal er ook een bijstelling moeten plaatsvinden op de strategische beleidsvisie 2020 “Leven in Leudal”, welke in 2007 is opgesteld.
De relatie tussen inwoner en gemeente verandert sterk. Er ontstaat een andere overheid. Een overheid die op gezette tijden autoritair optreedt en handhaaft. Een overheid die kantgericht en efficiënt diensten verleent en taken uitvoert. Én een overheid die samenwerkt en communiceert met de lokale gemeenschapen en regionale partners. De overheid neemt steeds meer een gelijkwaardige positie in met samenleving en overbrugt daarmee de gegroeide kloof tussen gemeenschap en gemeente. Doel van deze bijstelling is een actueel kader te scheppen voor een effectievere aanpak van de Strategische Visie 2020 en voldoende draagvlak en medewerking in de onze gemeenschappen hiervoor te scheppen.

Mensen worden steeds meer geacht zelf aan de lat te staan: de regie ligt niet alleen bij de overheid maar ook bij de burger, het zelforganiserend vermogen burgers moet worden versterkt waarmee men minder afhankelijk is van de overheid. De (gemeentelijke) overheid moet daarbij anders te werk gaan door te ontbureaucratiseren, kansen voor de burger creëren, samen te werken en vooral ook leren loslaten en ruimte geven aan de samenleving.
Er ontstaat zo een nieuw evenwicht tussen de samenleving en de overheid waarbij de gemeente en de burgers, bedrijven en maatschappelijke instellingen gezamenlijk optrekken. Dat betekent ruimte geven aan burgerinitiatieven en waar mogelijk taken in handen geven van groepen bewoners, vaak op dorps- of wijkniveau. De gemeente is hierin ondersteunend en faciliterend.

In deze ontwikkeling past ook dat de overheid niet automatisch de oplossing is voor alle problemen. De burger neemt waar mogelijk ook zijn eigen verantwoordelijkheid. De overheid moet hem of haar daar in ondersteunen. Daartoe moeten we als gemeentelijke overheid nog beter in staat zijn onze bijdrage in de samenleving af te stemmen op de kracht die de samenleving zelf heeft. Onze rol is daarbij steeds wisselend, en we moeten die rolwisseling ook kunnen vormgeven. Soms moeten we regisseren, soms faciliteren, soms samenwerken, soms uitbesteden of soms het gewoon overlaten aan de samenleving. Dit vergt veranderingen in de rol en positie van de Raad en het College en uitvoering van beleid en taken door onze gemeentelijke organisatie. Uitgangspunt is een strategie gericht op het versterken van zelfsturing in onze (dorps)gemeenschappen en een actieve deelname van de gemeente aan netwerken lokaal en regionaal. Hiertoe moeten we in de komende jaren onze handen uit de mouwen steken zodat burgers, bedrijven en instellingen in staat worden gesteld een actievere rol te spelen en daadwerkelijk een bijdrage kunnen leveren aan de doelen die in de visie 2020 “leven in Leudal” zijn opgenomen.

Deze bijstelling stelt waar nodig prioriteiten opnieuw vast, pakt deze positief op en vertaalt deze naar een netwerkbenadering door de gemeentelijke overheid en haar partners in de gemeenschap. Aan de hand van deze bijstelling worden trajecten voorgesteld richting de burger en onze maatschappelijke partners om gezamenlijk de zelfsturing en samenwerking vorm te geven. Belangrijke onderwerpen zijn behoud/versterking van de leefbaarheid in de dorpen, behoud en creëren van banen, gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de veiligheid en kwaliteit van de openbare ruimte, duurzame ecologische en economische ontwikkeling en de opbouw van een sociaal netwerk op lokaal niveau.

Vanuit deze benadering van een actieve deelname van de gemeente in maatschappelijke en lokale netwerken wordt aangegeven welke veranderingen in bestuur en organisatie noodzakelijk zijn.

Visie op Leudal van bovenaf

Leudal is een geheel van 16 dorpen met een eigen identiteit, met verschillende waarden en oriëntaties en eigen activiteiten. De gemeente vormt de verbindende factor. Het resultaat van deze bundeling is groter dan elk van de dorpen of bevolkingsgroepen afzonderlijk kan bereiken.
Leudal verbindt de steden Weert en Roermond in Midden-Limburg. Ook hier is Leudal de verbindende schakel. Samenwerken versterkt de samenhang in Midden-Limburg, sociaal, economisch en fysiek.
Midden-Limburg verbindt op zijn beurt economisch sterke regio's in drie landen (Nederland, België en Duitsland). Leudal biedt daarbinnen naast goede verbindingen ook een aantrekkelijk woon-, werk- en verblijfsklimaat. Het landelijke en natuurlijk karakter van Leudal wordt gekoesterd.
De Leudalse geaardheid bestaat uit de sterke band tussen de mensen en de dorpen onderling en de verbondenheid met de regio en de (inter)nationale omgeving.

Visie op Leudal van onderop

16 Dorpen met een eigen profiel en identiteit: Wat maakt dit dorp uniek?

Leudal legt de focus op vitaliteit en het zelfsturend vermogen van de afzonderlijke dorpen. Dit doen we met inachtneming van het bijzondere dat ieder dorp afzonderlijk kenmerkt. Duidelijk moet zijn welke mogelijkheden en onmogelijkheden een dorp heeft en/of aan kan.' Om Leudal verder te ontwikkelen vormen de profielen van onze dorpen de basis van waaruit we de eigen identiteit van Leudal beter en actiever kunnen uitdragen en promoten.
Dat promoten doen we niet op een reclameachtige manier maar door Leudal te laten zien zoals het in werkelijkheid is: met al zijn verscheidenheid en kwaliteiten. We hebben daarvoor geen opsmuk nodig!

Centrale boodschap

Nieuwe ontwikkelingen en inzichten nopen tot het bijstellen van de koers op onderdelen. De centrale boodschap van de Visie 2020 "Leven in Leudal" blijft echter gelijk:

"Het gaat best goed met Leudal, als naar haar inwoners wordt gekeken (lastenniveau, sociaaleconomische indicatoren, leefbaarheid in kernen) en naar de ruimtelijke kwaliteit van de kernen en het buitengebied. Maar voor de toekomst is het wel noodzakelijk om meer aandacht te besteden aan het oplossen van knelpunten zoals het stimuleren van (nieuwe) economische activiteiten, de scholing van de beroepsbevolking en het in stand houden van de leefbaarheid in de kernen".
"Initiatieven en investeringen in Leudal moeten een nadrukkelijke focus hebben op duurzame energie en het sluiten van voedsel- en grondstoffenkringlopen, (ruimtelijke) kwaliteit,

streekidentiteit en onderscheidend vermogen. Nieuwe werkgelegenheid wordt gestimuleerd in de groeisector zorg (waar Leudal al uitermate sterk in is), in innovatieve agribusiness met R&D, multifunctionele landbouw, extensieve recreatie en toerisme en verduurzaming van de bestaande bedrijvigheid".

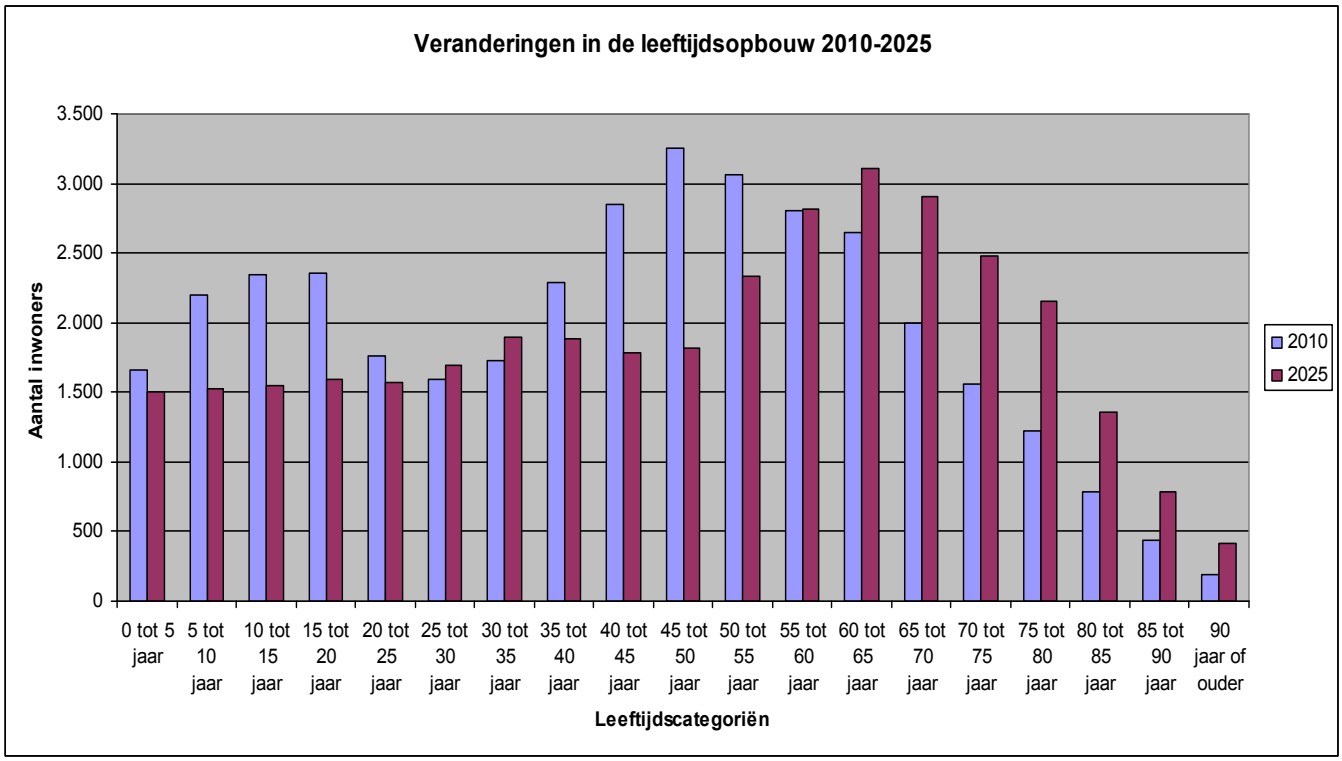
Per ontwikkeling stellen we de koers waar nodig bij en formuleren we nieuwe of specifieke opgaven.

De mensen nemen het voortouw

De behoefte aan meer kwaliteit en veiligheid stijgt door het hoge welvaartsniveau en de relatieve kwetsbaarheid van een vergrijzende bevolkingssamenstelling.
Tegemoet komen aan die behoeften kunnen we als gemeentelijke overheid alleen goed doen samen met de (dorps)gemeenschapen en de uitvoerende instanties zelf. Dit geldt voor de zorg en onderlinge hulp in het dagelijks leven als ook bij het in stand houden van accommodaties, sportfaciliteiten en (verenigings- en culturele)activiteiten, maar ook voor het groen en de openbare voorzieningen (speeltuintjes, parkjes).
De gemeente sluit aan, stimuleert en neemt deel aan initiatieven genomen door inwoners, bedrijven en instanties, ze verleent ondersteuning en neemt zelf het initiatief als dat niet door de samenleving kan worden gedragen. Dat kan betekenen dat de gemeente het 'vangnet' is, door in te springen als de kracht in de samenleving er gewoonweg niet is. Een en ander past in de landelijke ontwikkeling om onze verzorgingsstaat om te vormen naar een participatie-samenleving.
In en tussen de dorpen ontstaan netwerken van mensen, verenigingen, ondernemingen en de gemeentelijke overheid die onderling initiatieven van inwoners steunen en helpen te verwezenlijken.
De gemeente houdt haar verantwoordelijkheid voor belangrijke taken zoals veiligheid, ruimtelijke ordening, milieu, gezondheid (afval(water)), bereikbaarheid (wegen), wonen, onderwijs.

Vasthouden en aanlokken

Een blik in de toekomst:
Meer ouderen, minder jongeren en minder werkenden is het beeld dat uit onderstaand diagram over de verandering in de leeftijdsopbouw tussen 2010 en 2025 naar voren komt. Deze veranderingen doen zich in alle dorpen verschillend voor, en ook de effecten zijn verschillend. Dit vraagt om meer maatwerk per dorp en per beleidsthema zoals wonen, zorg, onderwijs, sport, omgevingskwaliteit, (gemeenschap)voorzieningen, etc.

gegevens gemeente Leudal. Bron E, Til 2012

Het is voor een steeds grotere groep mensen – van verschillende leeftijden en met uiteenlopend welstandsniveau – heel gewoon om niet honkvast te zijn. Steeds minder mensen wonen hun leven lang in hetzelfde land, dorp of huis. We zien dan ook meer mensen vertrekken dan er nieuwe bijkomen. We moeten meer te weten komen over de vertrekmotieven van bewoners (vooral jongeren), maar vooral ook de motieven van nieuwe bewoners om in Leudal te komen wonen. Ook moeten we zien te achterhalen op welke wijze we het voor mensen, die graag in Leudal willen (blijven) wonen, aantrekkelijk maken om dat ook te realiseren.

We gaan ons daarbij vooral richten op het behoud van de vitaliteit in de dorpen en het scheppen van banen in Leudal en in de ons omringende regio's. Hiermee willen we (jonge) mensen behouden en nieuwe mensen aantrekken die in Leudal of de regio willen wonen werken en recreëren. Nieuwe bewoners kunnen een belangrijke impuls zijn voor de Leudalse gemeenschappen, want mensen die elders hun inkomen verdienen en in Leudal/Midden-Limburg komen wonen, zullen een groot deel van hun inkomen hier besteden en daarmee lokale economie stimuleren. Voldoende werk en een kwalitatief goed aanbod van bereikbaar onderwijs is vaak doorslaggevend bij de keuze van een nieuwe woonplaats.

Basisscholen worden steeds meer Integrale Kind Centra waar alle noodzakelijke voorzieningen samen komen. Onderwijs ná de basisschool is binnen Leudal en in Weert, Helden, Venlo en Roermond in voldoende mate aanwezig. Beroepsonderwijs op MBO-niveau kan op meerdere onderdelen worden versterkt, onder ander op het gebied van groen- toeristische en agrarische opleidingen en de zorgsectoren mede gezien de vraag naar goed geschoold personeel.

Ook verbetering van de bereikbaarheid en de verbindingen met de omliggende regio's heeft als effect dat jongeren minder snel vertrekken als zij een vervolgopleiding elders gaan volgen.

Maak plaats voor nieuwe sociale verbanden

De leefbaarheid en de sociale samenhang in de dorpen verandert: er ontstaan nieuwe sociale verbanden. De zelfredzaamheid van de mensen is toegenomen. De gemeente brengt (hulp)vragers en aanbieders bij elkaar en draagt actief bij aan het versterken van de sociale samenhang in de dorpen en tussen mensen..
Veranderd consumentengedrag en meer mobiliteit dwingen tot meer nadruk op online voorzieningen en contacten, met lokale uitgiftepunten en bezorging van goederen, diensten en zorg aan huis of in de nabije omgeving. Ondernemers en maatschappelijke organisaties in Leudal zullen hierin een centrale rol moeten spelen. De gemeente faciliteert waar nodig en geeft zelf het goede voorbeeld in haar dienstverlening.
De afnemende ruimtedruk biedt ook kansen om kwaliteitsverbeteringen door te voeren. Investeren in (ruimtelijke) kwaliteit geeft Leudal en Midden-Limburg een voorsprong op Brabant en de Randstad waar de bevolkingsdruk nog hoog blijft.
Deze voorsprong kan worden uitgebuit door aantrekkelijke woonmilieus voor forenzen te creëren: goed onderwijs, goede verbindingen binnen en buiten de regio, gezonde en natuurlijke leefomgeving en modern netwerk van ICT-voorzieningen.

Wonen: Behoefte aan meer kwaliteit

Opgave voor de komende jaren is om mensen zo lang mogelijk in de eigen dorpen/omgeving te laten wonen. Ook voor starters zijn er net als gezinnen mogelijkheden om in hún dorp te blijven wonen, samen met ouderen, forensen uit de stedelijke gebieden en specifieke doelgroepen (gehandicapten, migranten).
Om (jonge) mensen en gezinnen te behouden is een goede bereikbaarheid over de weg (N280, A2 en N273) en met de trein van groot belang. Dit trekt ook nieuwe mensen aan die hier vanwege de prettige woonomgeving hun elders verdiende geld zullen uitgeven. Opgave is in de nieuwbouw is nog zeer beperkt, maar ligt vooral in de transformatie van de bestaande woningvoorraad.
Verbeteren van de kwaliteit: duurzaamheid (energiezuinig, grondstoffen, eigen identiteit en uitstraling) en aanpasbaarheid van woningen en gebouwen (levenscyclus, geschiktheid wonen met zorg).
Wonen in Leudal is betaalbaar, lokale lasten, voorzieningen en de huizenprijzen zijn lager dan in de stad. Daarnaast is er sprake van een kwalitatief hoogstaande leefomgeving met bereikbare voorzieningen en veel ruimte en natuur.

Werken: Leudal de verbindende schakel in Midden-Limburg en daarbuiten

Werkgelegenheid, bedrijvigheid en bedrijfslocaties krijgen prioriteit in Midden-Limburg:
Zevenellen/Windmolenbos is het belangrijkste bedrijfsterrein in Leudal en is ook een provinciaal speerpunt. Op Zevenellen liggen grote kansen voor de regio op het gebied van het sluiten van stof- en energiekringlopen. Restproducten uit onder andere de landbouw en veeteelt kunnen worden omgezet in (bio)energie en nieuwe grondstoffen.
Ittervoort is een belangrijk (sub)regionaal bedrijventerrein op een gunstige en bereikbare zichtlocatie aan de A2 en de N273. Het huidige bedrijfsterrein wordt verder ingevuld en afgerond met al aanwezige bedrijven, bedrijven die een nieuwe locatie wensen en nieuwe bedrijven. Verouderde terreinen in Leudal of de regio kunnen worden opgeheven.

Hornerheide wordt steeds meer een onderdeel van *life science Maastricht* waar specialistische zorg wordt gegeven en nieuwe innovatieve vormen van zorg (op afstand) tot stand komen. De regio Midden-Limburg heeft hierin een kans om op hoog technisch en medisch niveau deel te nemen aan de provinciaal topsectoren aanpak.
Belangrijk is een regionale aanpak van de infrastructuur (rail, wegen, kanalen). Voor Leudal is het van het grootste belang dat de bereikbaarheid wordt verbeterd met de komst van twee treinhaltes (Baexem en Haelen) en het aanpakken van de knelpunten op de N280.
Een aantal dorpen van Leudal lopen in de naaste toekomst het risico geen OV-verbinding (bus) meer te hebben. De gemeente neemt in regionaal verband het initiatief om samen met de betreffende dorpsgemeenschappen en maatschappelijke partners passende vervoersmogelijkheden te regelen.
Bovendien is een betere en snellere fietsverbinding naar de omliggende gemeenten incl. België van groot belang voor zowel woon-werk, schoolgaand als toeristisch verkeer.

Verbinden van natuur, recreatie en landbouw

Leudal heeft veel waardevolle natuur en biedt veel mogelijkheden voor recreatie. De vraag naar ruimte voor recreatie en natuur wordt in de toekomst zelfs groter dan voor wonen en werken samen. Hierop kunnen we in Leudal goed inspelen door ruimte voor natuur en recreatie zo veel mogelijk in onderlinge samenhang te ontwikkelen. Belangrijke ontwikkelingen zijn de Maasoevers (Hanssum, Bugenummerveld en Buggenum), Hof van Leudal tussen Heide en Brookberg (met daarin Buitenhof de Leistert) en de cultuurhistorische parels (molens, kastelen en dorpen) aan weerszijden van de Route Napoleon.
De land- en tuinbouw zijn en blijven van groot belang voor Leudal. We zien een trend tot schaalvergroting en een grote terugloop van het aantal bedrijven. Er wordt voor de komende 10 jaar een halvering van het aantal bedrijven verwacht. In Leudal en omliggende gemeenten kan op meerdere wijzen worden ingespeeld op de ontwikkelingen door innovatie gericht op het terugdringen van de milieubelasting van niet-grondgebonden bedrijven en het ondersteunen van biologische productie. Kansen liggen er voor streekproducten, combinaties met toerisme en recreatie en verwerking van mest en groenafval tot grondstoffen en energie op Zevenellen.

Het maatschappelijk debat buitengebied heeft een aanzet gegeven tot een dialoog over de kwaliteit van het buitengebied. Dit leidt tot een flexibel en gedragen bestemmingsplan buitengebied. Uitvoering van maatregelen en een duurzame samenwerking tussen partijen in het buitgebied vraagt om het voortzetten van de dialoog en gebiedsontwikkeling gericht op versterken van de kwaliteiten van het buitengebied en het benutten van kansen voor agrarische, recreatieve bedrijvigheid en zorginitiatieven.

Aanpassing van de koers

a. In plaats van een oriëntatie richting gemeentelijke overheid (Leudal in zijn geheel) moet de nadruk meer liggen op de samenhang binnen de samenleving waar de gemeente als gelijkwaardige partner deel van uit maakt (). Binnen de maatschappelijke netwerken in de dorpen, cultuur en economie zijn het bestuur en de overheid niet meer de belangrijkste, maar één van de belangrijke spelers.
b. Samenwerken in netwerken speelt de komende jaren een steeds belangrijkere rol. In de moderne samenleving kunnen in toenemende mate alleen door samenwerking resultaten worden bereikt. De overheid is niet alwetend, veel kennis en expertise ligt bij anderen. De kunst is om die meer te gaan benutten. Er is sprake van een kloof tussen enerzijds de

horizontaal georganiseerde publieke gemeenschappen waarin mensen, maatschappelijke organisaties, bedrijven maar ook politiek en bestuur in netwerken op voet van gelijkwaardigheid met elkaar omgaan. Anderzijds is er sprake van een verticaal georganiseerde gemeentepolitiek, bestuur en ambtelijke taakuitvoering. Naar de toekomst toe kan niet langer worden uitgegaan van een verticale (overheids)fictie maar zal de nadruk veel meer komen te liggen op het samenwerken in netwerken waardoor er een effectieve verbinding wordt gevonden met de nieuwe maatschappelijke werkelijkheid. Dit vergt een aangepaste wijze van besturen, werken en houding richting de samenleving.

c. We gaan een actief beleid voeren dat enerzijds gericht is op het behoud van de vitaliteit in de dorpen. Hiertoe willen we (jonge) mensen en gezinnen behouden en nieuwe mensen aantrekken die in Leudal of de regio willen wonen, werken en recreëren.
d. De ingezette beleidstrajecten in de fysieke infrastructuur moeten in ieder geval worden doorgezet. Om binnen afzienbare termijn resultaten te boeken zal de samenwerking regionaal worden omgezet in concrete projecten. Speerpunten zijn: N280 (rondweg Baexem), Treinhaltes en OV-knooppunten Baexem en Haelen, gebiedsontwikkeling Maasoever, Zevenellen/Windmolenbos, Ittervoort 4 en Hof van Leudal.
e. Leudal zet conform de criteria van VNG en Rijk in op congruente regionale samenwerkingsverbanden voor de uitvoering van de gedecentraliseerde Rijks- en Provinciale taken. Bij voorkeur maken alle 7 Midden-Limburgse gemeenten deel uit van een voldoende slagkrachtig (bestuurlijk, ambtelijk en financieel) regionaal samenwerkingsverband. Onder congruentie wordt verstaan dat gemeenten met dezelfde bestuurlijke partners (in een samenhangend verzorgingsgebied) samenwerken om de decentralisaties uit te voeren.
f. De regionale samenwerking wordt verbreed naar het sociale en economische domein naast het bestaande fysieke domein. Met Keyport, OML en het bedrijfsleven werkt Leudal samen aan de versterking van de economische grondslag van de regio. Binnen de hernieuwende regionale samenwerking wordt ook gewerkt aan projecten, campagnes en de uitvoering van o.a. de Participatiewet. Centraal staan een verbrede taakstelling (sociaal, economisch en fysiek), flexibelere deelname aan regionale projecten en processen en een financiering afgestemd op de deelnemers en de betrokken belanghebbenden.
g. Duurzaamheid staat centraal in de afwegingen op economisch, sociaal en fysiek terrein. Ingezet wordt op een meer onderling verbonden en zelfvoorzienende samenleving die uitgaat van de eigen mogelijkheden en die ten volle benut.
h. De gemeente richt zich op het ondersteunen en faciliteren van activiteiten van burgers en verenigingen gericht op maatschappelijke en culturele doelen/effecten.

Organisatie en uitvoering

De gemeenten staan op meerdere fronten onder druk, financieel door (rijks)bezuinigingen en teruglopende economie, verlies aan legitimiteit bij delen van de bevolking (de maatschappelijke tendensen sluiten niet meer aan) en slagkracht door voortgaande beheersing van de afrekenbaarheid van de taakuitvoering. Er is sprake van een urgentie om te veranderen van buitenaf (inwoners, belangengroepen e.d.), door het gemeentebestuur (raad en college) en vanuit de ambtelijke organisatie zelf (veel tijd en energie in interne processen ten koste van klantcontacten en extern netwerkbeheer).

De overheid moet op de eerste plaats betrouwbaar en dienstbaar zijn aan haar inwoners. Hiertoe moet een efficiënte en betrouwbare organisatie worden ingericht die op basis van rechtmatigheid en rechtvaardigheid haar taken uitvoert aan de hand van procedures en wettelijke regels. De voorgestelde koerswijzigingen in de strategische visie vereisen echter ook

andere competenties. Dat betekent niet dat de traditionele bureaucratische werkwijze overboord moet, dit “vakmanschap” blijft hard nodig om als gemeentelijke overheid onze verantwoordelijkheden en legitimiteit in stand te houden. Verbetering is daarbij vooral te vinden in het concept van klant gestuurde dienstverlening.

Hieruit volgt dat de gemeentelijke organisatie in de toekomst een kruising zal zijn:

- die enerzijds door een goed toegeruste bureaucratie die diensten verleent aan de burgers, zeker waar zij als overheid het monopolie op heeft en
- die anderzijds een netwerkpartner is die deelneemt aan maatschappelijke processen om complexe situaties tot een voor de betrokken partijen bevredigende oplossing te brengen.

Uiteindelijk leidt deze naar buiten gerichte aanpak tot een minder regulerende en autoritaire overheid waarmee de huidige groei aan regulering wordt teruggedraaid.
Investeringen zijn nodig in de dienstverlenende capaciteiten van de gemeente én in een participerende en communicerende aanpak van beleid, taakuitvoering en besluitvorming.

Rol van Raad en College

De Gemeenteraad is het spreekwoordelijke oog en oor van de samenleving. Wat er vanuit de samenleving op de politieke agenda komt, bepaalt de Raad. De Raad is vertegenwoordiger van de samenleving en beschikt over de begrotings- en beleidsinstrumenten om haar positie bij de regie in te nemen. Vanuit die agenda bepaalt de Raad welke doelen (maatschappelijke effecten) en welke prestatie het College dient te leveren. Het College focust op het bereiken van die doelen, verantwoordt zich daarover aan de Raad en is daarnaast het ‘bestuurlijke gezicht’ van de gemeente. De ambtelijke organisatie voert in opdracht van het College activiteiten uit zodat die prestaties, die doelen, worden gerealiseerd.

Vanaf 2016 is er sprake van een andere overheid met een hoogwaardig ambtenarenapparaat, dat zorgt voor de dienstverlening, die regie voert op private en publieke panters en verantwoording aflegt aan het College over de uitvoering. Het College en de netwerkorganisatie moeten daarbij een samenspel gaan ontwikkelen, waarbij ieder zijn rol speelt in de samenwerking met de samenleving. Soms is een bestuurlijke bijdrage nodig om processen op gang te krijgen, dan weer is het de ambtelijke bijdrage die de weg bereidt. Hoe beter dat samenspel, hoe effectiever het handelen van de gemeente.

Acties

a. Stel samen met sleutelfiguren uit dorpen en/of organisaties, bedrijfsleven een gezamenlijke agenda op aan de hand van het unieke profiel van de dorpen. Verbind hier ook afspraken aan over wat het gedeelde resultaat is en op welke termijn deze tot stand komen. Sluit aan op de Dorpsontwikkelingsplannen en hou elkaar ook aan de gemaakte afspraken.
b. Stel een actief beleid en strategie op gericht op het behoud van (jonge) bewoners, gezinnen, nieuwe bewoners en een ondersteunende onderwijs- en economische infrastructuur.
c. Aan de hand van de bijgestelde strategische visie 2020 kunnen op aangeven van de raad door het college veranderingen en verbeteringen van beleid en uitvoering worden doorgevoerd en worden aangegeven op welke wijze deze middels samenwerking en zelfsturing kunnen worden opgepakt.

d. Met de raad overlegt het college op welke terreinen en onderwerpen de regionale samenwerking wordt vormgegeven en aan welke ontwikkelingen Leudal een actief aandeel wenst te hebben.
e. De gemeente is in de toekomst een hybride organisatie die enerzijds op een goed geoutilleerde wijze diensten verleend aan de burgers, zeker waar zij als overheid het monopolie op heeft en anderzijds een netwerkpartner is die deelneemt aan maatschappelijke processen om complexe situaties tot een voor de betrokken partijen bevredigende oplossing te brengen.
f. Investeringen zijn daartoe nodig in de dienstverlenende capaciteiten van de gemeente én in een procesaanpak van beleid, taakuitvoering en besluitvorming. Ook hierbij is sprake van een proces met vele onzekerheden en deelnemers. Vaste doelen en resultaten alsmede vaststaande planningen passen daar niet in.

Gemeente leudal

Leven in Leudal

Strategische Overallvisie 2020

Alles komt samen in Leudal

Inhoudsopgave

Blz.

Voorwoord **1**

Hoofdstuk 1 **Inleiding** **2**

Hoofdstuk 2 **Vertrekpunt anno 2007** **4**

2.1 Leudal nu 4
2.2 Sterkten en zwakten in Leudal 7

Hoofdstuk 3 **Relevante trends** **9**

3.1 Inleiding 9
3.2 Relevante ontwikkelingen 9
3.3 Kansen en bedreigingen voor Leudal 10
3.4 Conclusies 11

Hoofdstuk 4 **Koers voor de toekomst** **13**

4.1 Toekomstscenario's voor Leudal 13
4.2 Leven in Leudal 15
4.3 Missie en doelen 16
4.4 In 2020 …. 19

Hoofdstuk 5 **Prioriteiten en keuzes** **20**

5.1 Inleiding 20
5.2 Strategische projecten en beleidslijnen 20
5.3 Gebiedsontwikkeling 24
5.4 Conclusies: projecten met prioriteit 26

Hoofdstuk 6 **In de organisatie** **27**

6.1 De aanpak: samen integraal 27
6.2 Uitvoering 28

Bijlage 1 Analyse en cijfers **30**

Bijlage 2 Scenario's **38**

Bijlage 3 Collegeprogramma **44**

Voorwoord

Voor u ligt de agenda voor de toekomst van de gemeente Leudal. In de Strategische Overallvisie 2020 'Leven in Leudal' geven wij aan welke ontwikkelingen we op de langere termijn voor Leudal van belang vinden, waar we naar toe willen met onze gemeente. De toekomstvisie is daarmee richtinggevend voor de beleidsontwikkeling in de komende jaren.

De belangrijkste aanleiding voor een strategische visie was de herindeling van januari 2007. Een nieuwe gemeente: ontstaan uit de samenvoeging van de vier gemeenten Hunsel, Heythuysen, Haelen en Roggel en Neer. En sinds dag één als gemeente Leudal erkenning van de urgentie van een Leudalse visie op de toekomst als één gemeente. Met erkenning van karakteristieken en eigenheid van de verschillend kernen en het uitgangspunt om de 'vitale dorpen' ook hun eigen plek te geven in de toekomstvisie. En met de toekomstvisie het streven naar een optimaal handvat om keuzes te maken en (maatschappelijk, landelijke en regionale) trends en ontwikkelingen te vertalen naar het perspectief van Leudal.

Begin 2007 is gestart met het opstellen van een toekomstvisie. Daarin moesten vier basisvragen beantwoord worden:

- Wat is de startpositie van Leudal?
- Hoe werken belangrijke trends door?
- Welke hoofdkeuzes voor de komende 10 à 15 jaar worden gemaakt?
- Tot welke belangrijke beleidsaspecten en projecten (de agenda) dat zal leiden?

De visie dient als denkkader en handvat voor toekomstige keuzes en ontwikkelingen. Daarbij valt te denken aan de ontwikkeling van nieuw beleid, het oppakken van nieuwe integrale projecten en keuzes rondom de profilering van de nieuwe gemeente en samenwerking in de regio.

Met gebruikmaking van documenten uit de voorbereiding van de herindeling, deskundigheid van ons eigen ambtelijk apparaat, ideeën en interviews met externe deskundigen en geïnspireerd door workshops met de raad, stakeholders en ambtenaren die in september plaatsvonden is een conceptvisie opgesteld. Ook overleg met gemeenten om ons heen en overleg in het kader van de oriëntatie van het college op de regionale samenwerking, is van invloed geweest op de inhoud, met name waar het gaat om de regionale positie van Leudal.

De Strategische Overallvisie 2020 'Leven in Leudal' is op 11 december 2007 door de gemeenteraad vastgesteld en zal de komende jaren ons aller kompas zijn. De gemeente Leudal wil in samenspraak en in samenwerking met bewoners en bedrijven, met de regio en de provincie de kansen die zich in Leudal voordoen benutten. De visie is de droom die moet worden waargemaakt. De richting is er, we moeten het nu laten zien.

A.H.M. Verhoeven MPM
Burgemeester van Leudal

Hoofdstuk 1 Inleiding

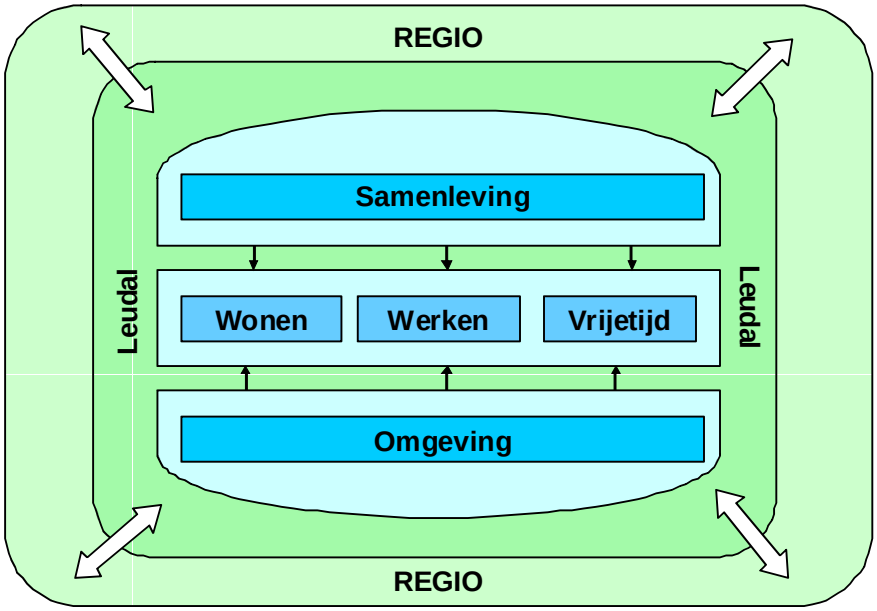
De gemeente Leudal bestaat sinds begin 2007 en is ontstaan uit de samenvoeging van de gemeenten Heythuysen, Haelen, Hunsel en Roggel en Neer. Met de vorming van de nieuwe gemeente is de uitdaging ontstaan om een eigen identiteit te vormen, strategische ambities te formuleren en de juiste keuzes te maken. De gemeente Leudal wil voortvarend van start mede door middel van een ***strategische overallvisie voor Leudal*** voor de komende tien jaar. De toekomstvisie dient als handvat om (maatschappelijke, landelijke, regionale) ontwikkelingen in het perspectief van Leudal te plaatsen, maar ook om keuzes te maken in haar beleid.

Leudal moet snel eigen karakter krijgen

Uit de krant van 15 november 2007

De strategische overallvisie wordt uitgewerkt aan de hand van zes thema's: wonen, werken, vrije tijd, samenleving, omgeving en de positie van Leudal in de regio Midden-Limburg. De onderstaande figuur geeft de onderlinge verbanden weer.

Figuur 1.1 Belangrijkste thema's voor toekomstvisie 2020

Het thema ***samenleving*** heeft betrekking op veranderingen in de leefbaarheid in de 16 kernen in Leudal. ***Omgeving*** omvat onderwerpen als ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en veiligheid. Het thema ***wonen*** in Leudal heeft betrekking op het wonen in de kernen en de verspreide woonfuncties in het buitengebied. ***Werken*** als thema heeft betrekking op het faciliteren van werken/ondernemen (door middel van bedrijventerreinen en mobiliteit), aandacht voor arbeidsmarkt en scholing en aandacht voor de speerpuntsectoren agribusiness, toerisme en zorg. Daarnaast is ***vrije tijd*** een centraal thema vanwege het toenemende (economische, maatschappelijke) belang van de vrijetijdsbesteding, zowel voor bezoekers aan de gemeente als voor de eigen bevolking van Leudal. Ten slotte speelt de positie in de ***regio*** een belangrijke rol voor Leudal. Maatschappelijke ontwikkelingen vragen steeds vaker om op regionaal niveau samen te werken op het gebied van wonen, bedrijventerreinen, toerisme, infrastructuur, etc.

In deze strategische overallvisie wordt achtereenvolgens ingegaan op de volgende ingrediënten voor de integrale visie:

- een weergave van de huidige situatie in Leudal wat betreft onderwerpen als werkgelegenheid, leefklimaat, arbeidspotentieel, etc.;
- de belangrijkste maatschappelijke trends en ontwikkelingen, met relevantie voor Leudal;
- missie, ambities en doelen van Leudal voor de komende jaren;
- de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de ambities en doelen met het oppakken en faciliteren van een select aantal strategische projecten;
- de consequenties van deze ambities voor de organisatie en uitvoering van het beleid door de gemeente.

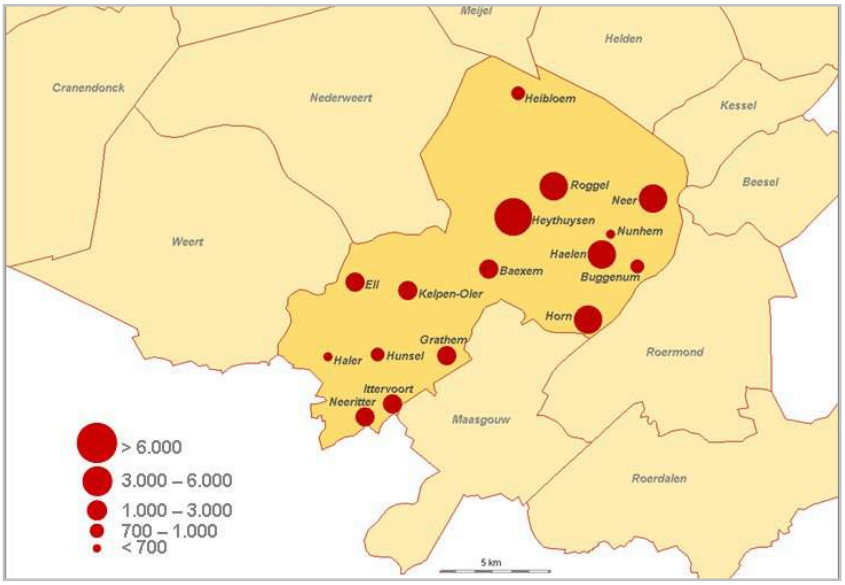
Hoofdstuk 2 Vertrekpunt anno 2007

In dit hoofdstuk wordt de huidige stand van zaken in Leudal geïllustreerd aan de hand van de zes thema's. Deze analyse is samengevat (aan het einde van dit hoofdstuk) in een aantal sterke en zwakkere punten voor de gemeente Leudal.[1]

2.1 Leudal nu

Leudal is nieuw. De gemeente is begin 2007 ontstaan na de samenvoeging van de gemeenten Heythuysen, Haelen, Hunsel en Roggel en Neer. Bijna 37.000 inwoners wonen verspreid over 16 kernen en het tussenliggende platteland.

Figuur 2.1 Kernen Leudal

De beleving van ruimte en landschappelijke kwaliteit is één van de belangrijkste kwaliteiten van Leudal. De gemeente met zowel vitale dorpen als platteland wordt ervaren als een aantrekkelijke leef- en woonomgeving. Alle voorzieningen zijn voorhanden op acceptabele

[1] Uitgebreide informatie en cijfers zijn opgenomen in bijlage 1, onder meer over werkgelegenheid, grootste werkgevers, bedrijventerreinen

afstand, in de eigen kernen of in de nabijgelegen steden Roermond en Weert. Mensen wonen er graag en komen er graag op bezoek.

Leudal is groot. Met een oppervlakte van bijna 165 km² is het de grootste gemeente van de provincie Limburg (nummer tien wat betreft aantal inwoners). De omgeving wordt vooral gekenmerkt door veel groen en veel ruimte. Landschappelijke decors variëren van bosgebied en mooie beekdalen tot authentieke, uitgestrekte landbouwgebieden. Verspreid door de gemeente liggen diverse waardevolle natuurgebieden, zoals het gebied rond de Uffelse beek en het Leudal zelf. In het Landschapsontwikkelingsplan (2005) wordt het gebied de 'Tuin van Limburg' genoemd. Het plan stelt zich ten doel met een aantal sleutelprojecten het basiskapitaal op het gebied van natuur & landschap in de gemeente Leudal te versterken. Daarbij wordt nadrukkelijk een relatie gelegd met de ontwikkeling van toerisme en recreatie. De gemeente Leudal heeft binnen haar grenzen (nog) geen landbouwontwikkelingsgebieden vastgesteld voor geconcentreerde opvang van uitbreidingen, hervestigingen of nieuwvestigingen in de landbouw.

Op het thema omgeving kan Leudal onderscheidend vermogen opbouwen in Midden-Limburg en verder: een ruim buitengebied met een grote variëteit aan natuur en landschap, met historie en kwaliteit, en uiteenlopende karakteristieken in 16 kernen.[2] Daarmee is de gemeente aantrekkelijk voor bezoekers uit de eigen gemeente en uit de ruimere regio. Leudal heeft een variatie aan attracties, waaronder naast de genoemde natuurgebieden ook kastelen, kloosters en fietsroutes. In regionaal verband zijn de attracties nog gevarieerder, met onder meer waterrecreatie op de Maasplassen en het Design Outlet Center in Roermond. De meeste toeristische overnachtingen in Leudal vinden plaats bij recreatiepark De Leistert. Verder heeft Leudal een aantal kleinere hotels en campings. Een groot hotel, voor zakelijke en/of toeristische bezoekers, ontbreekt nog in de gemeente.

Ook als woonomgeving heeft Leudal grote kwaliteit, hetgeen kansen biedt voor profilering en afstemming in de ruimere regio. De hele regio heeft baat bij een evenwichtige regionale woonvisie, met overeenstemming over bouwprogramma's, doelgroepen, nieuwbouw en herstructurering. Medio 2007 is vanuit die optiek een traject in beweging gezet (door woningcorporatie Wonen Roer & Maas) om te komen tot een regionale visie. Afgelopen jaren hebben in de meeste kernen nog bouwactiviteiten plaatsgevonden en ook voor de

[2] In de tabel in bijlage 1 zijn de karakteristieken van de 16 kernen en hun omgeving samengevat in een aantal kernwoorden.

komende jaren zijn er nog bouwplannen. In de vorm van dorpsontwikkelingsprogramma's werkt Leudal de komende jaren aan de toekomst van de kernen, ook in relatie tot elkaar.

Leudal als leefomgeving heeft een sterke sociale samenhang die tot uiting komt in een bruisend verenigingsleven, veel bewonersinitiatieven, inzet van vrijwilligers op vele fronten en authentieke evenementen. De meeste kernen hebben hun eigen carnavalsvereniging, één of meer sportverenigingen, een schutterij en muziekvereniging. De vele en bovendien actieve verenigingen in Leudal illustreren de samenhang en betrokkenheid van inwoners bij de eigen leefomgeving.

Behalve voor de woningmarkt en vrije tijd, speelt de regionale component ook nadrukkelijk op het vlak van ruimte en economie. De twee bedrijventerreinen in Leudal met een regionale functie (Ittervoort en Zevenellen) worden ook voor de toekomst als zodanig gepositioneerd, met opgaven voor uitbouw en herstructurering. Verdere groei moet in regionaal perspectief worden bezien en opgevangen. Ontwikkelingen in Weert en Roermond spelen een rol, maar uiteraard ook de ontwikkeling van het bovenregionale terrein Ei van St. Joost in Echt. Nu al is er sprake van een omvangrijke pendel in de regio: van de Leudalse beroepsbevolking (18.000) werken er circa 8.000 buiten de eigen gemeente.[3] Kijkend naar sociaal-economische indicatoren (werkgelegenheid, werkloosheid, bedrijvigheid, etc) scoort Leudal veelal conform het provinciale gemiddelde. Drie van de grootste werkgevers in Leudal zijn Proteion, Nunhems Netherlands BV en Alko Research International BV. Dit zijn tevens drie aansprekende en innovatieve bedrijven die sterk bijdragen aan het onderscheidend vermogen van Leudal (nu en in de toekomst). Ook de gemeente zelf is een grote werkgever in Leudal.

De bereikbaarheid van Leudal is redelijk goed. Er is een goede aansluiting op de A2 en de gemeente is goed ontsloten door een aantal belangrijke secundaire wegen. Relevante ontwikkelingen voor Leudal zijn de plannen (in ontwikkeling) voor de N280 en de toekomstige functie van de N273. Met de nieuwe snelweg naar het zuiden van het land, de A73 zuid die volgens planning medio 2008 opent, ontstaan nieuwe perspectieven voor de N273 bijvoorbeeld als toeristische B-route van het zuiden naar het oosten van het land.

[3] Zie kaartje met pendelstromen in bijlage 1.

Leudal heeft samenwerking in de regio hoog op de agenda staan. Behalve de steden Roermond en Weert zijn daarbij ook de gemeenten Maasgouw, Nederweert en Helden relevant. Op een aantal terreinen wordt reeds samengewerkt. Voor Midden-Limburg wordt gewerkt aan een strategische regionale agenda met als hoofddoel een duurzame versterking van sociaal-economische structuur in de regio. Prioriteit wordt voor de komende jaren gelegd bij o.a. de N280, bedrijventerreinen, de Maasplassen en de arbeidsmarkt. In de Limburg Agenda van de provincie Limburg en de Gebiedsvisie Midden-Limburg zijn deze prioriteiten eveneens terug te vinden als referentiekader voor ruimtelijke kwaliteit en integrale gebiedsontwikkeling.

2.2 Sterkten en zwakten in Leudal

De analyse van de huidige situatie in Leudal is in onderstaande tabel samengevat in sterke en zwakke punten:

Sterkten

- Een sterke basis voor de uitbouw van de zorgsector (in het bijzonder Proteion/CIRO Horn)
- Relatief laag werkloosheidspercentage
- Aanbod bedrijventerreinen (korte termijn)
- Sociale cohesie in kernen
- Rijk verenigingsleven
- Landschappelijke kwaliteiten en recreatieve en toeristische mogelijkheden
- Aantrekkelijk groen woongebied

Zwakten

- Groot aandeel sectoren waarin de werkgelegenheid blijft afnemen (landbouw en industrie)
- Afnemende beroepsbevolking door vergrijzing
- Beperkt onderwijsaanbod, geen mbo-opleiding
- Beperkte diversiteit overnachtingsmogelijkheden (toerisme)
- Openbaar vervoer netwerk verbeterd maar niet optimaal
- Verkeersproblematiek N280
- Voorzieningen in diverse kleine dorpskernen staan onder druk

Samenvattend in een korte ***conclusie***: het gaat best goed met Leudal, als naar haar inwoners wordt gekeken (sociaal-economische indicatoren, leefbaarheid in kernen) en naar de ruimtelijke kwaliteit van kernen en het buitengebied. Maar voor de toekomst is het wel noodzakelijk om meer aandacht te besteden aan het oplossen van enkele knelpunten zoals de ontwikkelingen in de landbouw, de scholing van de beroepsbevolking en het in stand houden van de leefbaarheid in kernen.

Hoofdstuk 3 Relevante trends

3.1 Inleiding

De toekomst van Leudal wordt sterk beïnvloed door maatschappelijke en economische trends en ontwikkelingen. Een gemeente heeft vaak slechts beperkte invloed op het doorbreken van autonome ontwikkelingen. Door middel van beleid en andere interventies kan een gemeente beperkt bijsturen, maar het is vrijwel onmogelijk om geheel tegen de stroom in te gaan. Effectiever en belangrijker is dan ook de meest relevante ontwikkelingen te identificeren en erop in te spelen. Voor Leudal is bijvoorbeeld cruciaal een goed beeld te hebben van wat er in de regio Midden-Limburg gaat gebeuren: hoe staat de regio ervoor, wat zijn de economische perspectieven, welke werk- en woonmilieus worden gecreëerd en waar liggen kansen voor regionale samenwerking.

3.2 Relevante ontwikkelingen

De volgende meest relevante en bepalende trends kunnen voor Leudal worden geschetst:

1 Demografische ontwikkelingen leiden tot een krimpende bevolking in Midden-Limburg en ook in de gemeente Leudal. Het aantal inwoners in Leudal zal in de komende decennia met enkele duizenden inwoners afnemen. Deze ontwikkelingen zijn overigens niet per definitie bedreigend. Kansen zitten bijvoorbeeld in de Leudalse speerpunten zorg en vrije tijd (benutten potenties ‘zilveren economie’). Bovendien heeft Leudal geen grote werkgelegenheidsopgave dat op de (boven)regionale markt nieuwe arbeidskrachten moet werven zoals stedelijke centra zoals Venlo, Roermond, Weert, Sittard-Geleen en Maastricht.
2 Een belangrijke opgave, zeker voor plattelandsgemeenten met kleine kernen, is om de woningbouwopgave integraal te benaderen. Dat betekent aandacht voor verbetering van de bestaande voorraad naast aandacht voor nieuwbouw van woningen voor specifieke doelgroepen (zoals ouderen, jongeren) en het ontwikkelen van (enkele) bijzondere milieus (bijvoorbeeld duurzame, groene landgoederen). Bovendien zal Leudal keuzes moeten maken hoe de nog langzaam groeiende woningvoorraad wordt verdeeld over de kernen.

3 Benut de sociale cohesie in kernen om de inwoners ook de ruimte te geven met eigen (nieuwe!) ideeën te komen en hou niet te star vast aan het (geforceerd) behouden van (commerciële) voorzieningen. Sociale cohesie in kernen ondergaat een verandering: waar in het verleden vooral sprake was van historische traditie en familiebinding, is nu het kunnen meedenken over de kwaliteit van de eigen woonomgeving een belangrijke invalshoek.
4 Leudal heeft met bedrijven als Proteion (zorg), Nunhems en Alko (agribusiness, research) en de Leistert (toerisme) en met de kwaliteit van diverse kernen en het buitengebied belangrijke troeven binnen haar grenzen om het onderscheidend vermogen van de gemeente binnen de regio te versterken.
5 Belangrijk is om als Leudal de positie in de regio goed te bepalen: variërend tussen enerzijds zelf je belangrijke speerpunten blijven ontwikkelen en anderzijds keuzes maken wat de regio doet en waar Leudal zelf het accent legt (met steun uit de regio). Regionale samenwerking is urgent om goed op ontwikkelingen in bijvoorbeeld toerisme, zorg, onderwijs, economie en bereikbaarheid in te kunnen spelen.
6 De regio Midden-Limburg heeft belangrijke troeven in huis voor vrijetijdsbesteding: Maasplassen, natuurgebieden, populaire winkelgebieden, culturele voorzieningen, etc. Een regionale aanpak gericht op het optimaal benutten van de kwaliteiten moet daarbij het vertrekpunt zijn. Leudal moet zich binnen dat totaalproduct profileren door onderdeel te zijn van regionale routes en de aandacht te richten op verblijfsrecreatie in karakteristieke landschappen en kernen.
7 Een goed evenwicht vinden tussen schaalvergroting in de landbouw en plattelandsvernieuwing en multifunctionele landbouw. Het aantal landbouwbedrijven loopt terug en voor grootschalige landbouw zullen in de regio landbouwontwikkelingsgebieden aangewezen moeten worden (en waarschijnlijk ook één in Leudal). Multifunctionele landbouw biedt aanknopingspunten voor middelgrote en kleinere landbouwbedrijven met naast landbouw ook inkomsten uit landschapsbeheer, de productie van streekproducten, verblijfsrecreatie, etc.
8 Er is meer aandacht nodig in Leudal voor het binden van jongeren aan de gemeente. Daarvoor zijn onder meer cultuur en het woningaanbod belangrijk, maar even relevant zijn opleidingsmogelijkheden en een loopbaanperspectief binnen bedrijven en instellingen in Leudal.
9 Steeds meer behoefte aan integrale aanpak gebiedsontwikkeling in meerdere deelgebieden in de gemeente. Er zijn in diverse sessies voorbeelden genoemd waar in de gemeente dus meer integrale aanpak zou kunnen plaatsvinden.

3.3 Kansen en bedreigingen voor Leudal

Kijkend naar Leudal anno 2007 en de relevante trends en ontwikkelingen, zijn de belangrijkste kansen en bedreigingen als volgt samen te vatten:

Kansen

- Woningen, voorzieningen en activiteiten voor de doelgroep 'ouderen': succesvolle zorgconcepten op maat ontwikkelen en implementeren
- Behouden en aantrekken van jongeren en faciliteren van starters. In het bijzonder in de (kleinere) kernen
- Behoud van groen en meer benutten van het groene karakter van Leudal voor:
  - Toerisme
  - "Groen" wonen
  - "Groene" bedrijventerreinen
- De zorg als sector, dynamisch in ontwikkelingen en sterk groeiend
- Kansen en potentiële (sociaal-culturele) knelpunten oppakken ten aanzien van huisvesting en integratie van buitenlandse werknemers
- Toerisme verder uitbreiden, bijvoorbeeld seniorentoerisme, nieuwe (regionale) arrangementen, nieuwe toeristische voorzieningen (bijv. hotel en kleinschalige voorzieningen)
- Regionale samenwerking inhoud geven vanuit perspectief Leudal
- Identiteit van Leudal in de regio optimaal vormgeven en uitdragen: een landelijke, rustige, groene parel tussen twee middelgrote Limburgse steden
- N280 als ontwikkelingsas voor Midden-Limburg met een verbeterde bereikbaarheid van Leudal

Bedreigingen

- Teruglopende beroepsbevolking is een dreiging voor het (bestaande) bedrijfsleven
- Wegvallen draagvlak onder voorzieningen en daarmee tast het de vitaliteit van de kleine kernen aan
- Onvoldoende herkenbare positie in de regio
- N280: extra (doorgaand) verkeer kan tot overlast leiden in de gemeente Leudal

3.4 Conclusies

Leudal begint net als gemeente en het gaat eigenlijk al best goed! De gemeente zit in de overgangsfase van vier afzonderlijke, kleine gemeenten naar één middelgrote gemeente. Dat gaat gepaard met een breed scala aan uitdagingen, waarvan de belangrijkste is om ontwikkelingen in de afzonderlijke kernen soms los te laten en de belangrijkste ontwikkelingen van de totale gemeente ook krachtig op te pakken. Die uitdagingen op het schaalniveau van de totale gemeente liggen vooral op de thema's wonen, werken, vrije tijd en omgeving.

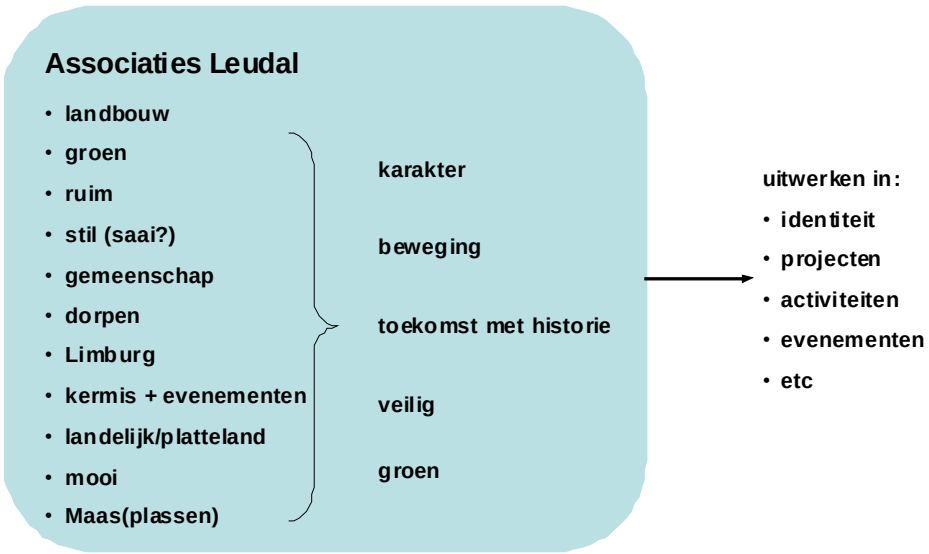
Leudal is een aantrekkelijke woongemeente. In Midden-Limburg heeft Leudal door haar groene, ruime karakter een onderscheidend product te bieden ten opzichte van de meer

verstedelijkte gebieden van Roermond en Weert. Er is veel uitgaande pendel. De meeste mensen uit Leudal reizen voor hun werk naar de omliggende gemeenten of verder. Leudal heeft echter nog wel ruimte voor verdere ontwikkeling van bedrijvigheid en zal ook op kansen in diverse sectoren in moeten spelen om afname van de werkgelegenheid in sectoren zoals landbouw en industrie te compenseren. Niet langer is het aantal arbeidsplaatsen belangrijk, maar wordt de binding van werknemers aan bedrijven steeds belangrijker.

De komende periode gaat er veel veranderen. Regionale samenwerking wordt steeds belangrijker, omvangrijke infrastructurele ontwikkelingen zullen positieve gevolgen hebben voor de bereikbaarheid van Leudal en de regio (N280 en A73) en demografische ontwikkelingen (zoals vergrijzing en een afname van de (beroeps) bevolking) vragen om een regionale aanpak.

Voor Leudal is het van belang om te werken aan een duidelijke identiteit (binnen de regio) en de ideeën over de toekomst van de nieuwe gemeente te stroomlijnen. De belangrijkste opgave is dat Leudal moet bepalen wat zij eerst wil. Met andere woorden: waar liggen de accenten voor de komende 10 jaar?

Als 'verbinding' tussen de analyse in voorgaande hoofdstukken en de vertaling naar concrete en strategische ambities wordt onderstaand een aantal 'vrije associaties' met Leudal geïllustreerd. Wat roept Leudal op aan beelden, kansen, en uitstraling? Bezoekers, bewoners, ondernemers, jongeren, toeristen: iedereen heeft zijn of haar eigen subjectieve associaties met Leudal. Onderstaande figuur is een (niet uitputtende) weergave van een aantal voorbeelden van de beelden die Leudal oproept.

Hoofdstuk 4 Koers voor de toekomst

Input voor de geformuleerde koers is de analyse van de kwaliteiten en uitdagingen zoals die zijn beschreven in de vorige hoofdstukken. Vervolgens heeft een intensieve discussie plaatsgevonden binnen de gemeente en met externen over drie mogelijke toekomstrichtingen voor Leudal. In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens ingegaan op die gehanteerde toekomstbeelden (scenario's), een weergave van de discussierondes over die scenario's, de uiteindelijke keuze voor de toekomstkoers en de vertaling van de resultaten in missie en doelen. In het volgende hoofdstuk worden missie en doelen uitgewerkt in strategische beleidslijnen en projecten voor de gemeente Leudal.

4.1 Toekomstscenario's voor Leudal

Om te komen tot de koers voor de toekomst van Leudal is aan de hand van drie potentiële scenario's in brede kring verschillende malen gediscussieerd over de toekomst van Leudal. Onderstaand worden de drie scenario's kort gekenschetst, in bijlage 2 zijn de uitgebreide beschrijving en illustratie van de scenario's opgenomen.

Het eerste scenario concentreert zich in essentie op ***Dynamisch Leudal***. De kern van het scenario zit in groeiambities in brede zin: economische vernieuwing, groei woningvoorraad, sterke positie in de regio. De kern van de beoogde dynamiek zit in het faciliteren van economische ontwikkelingen op de speerpunten agribusiness, toerisme, zorg en handel. Achterliggende overweging is dat op die wijze een dynamiek ontstaat op andere terreinen, zoals woningbouw (in een aantal kernen) en een actieve rol van de gemeente richting private partijen en/of 'nieuwe coalities' die samenwerken in projecten (PPS). Dit scenario veronderstelt een actieve opstelling in regionaal verband, gericht op het benutten van de aanwezig dynamiek en het verwerven van een groter marktaandeel in de regio op het gebied van wonen, werken en recreëren.

Leudal als parel in het groen is het tweede scenario. Hierin staat voorop dat kwaliteit vóór kwantiteit gaat. De bijzondere kwaliteiten van Leudal worden ingezet als troef voor het realiseren van een bepaalde dynamiek. Daarbij gaat het om onderwerpen als de kwaliteit van de (groene) ruimte, de kansen voor multifunctionele landbouw en voor uniek wonen op het platteland. De focus op duurzaamheid loopt als rode draad door het beleid. De keuze om juist dergelijke kwaliteiten vast te houden en te versterken, vergt inspanningen en volharding van de gemeente. Kosten gaan vaak voor de baten uit en bepaalde

ontwikkelingen (en opbrengsten) moeten worden geweerd. Bijvoorbeeld: dit groene scenario vereist enerzijds investeringen in natuur en landschap om de verblijfskwaliteit te vergroten en zet anderzijds een rem op de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen en op schaalvergroting van landbouw. Bezien binnen de regio betekent dit scenario dat Leudal zich eigenzinnig opstelt, het kiest een eigen koers, en 'lift' voor een aantal behoeften (onder andere werkgelegenheid) mee op de ontwikkelingen in de omliggende gemeenten.

Ten slotte het derde scenario dat als uitgangspunt heeft ***Leudal is Leudal***. Dit toekomstbeeld is het meest autonoom: de lokale vraag en de identiteit en vitaliteit van de 16 kernen in Leudal zijn leidend voor het toekomstperspectief. Dat betekent dat er ruimte wordt geschapen voor autonome ontwikkelingen op de meeste beleidsthema's, zonder expliciete keuzes te maken ten aanzien van onderwerpen als de hiërarchie tussen kernen, ontwikkelingen in de landbouw en speerpunten in economisch beleid. In regionaal verband neemt de gemeente Leudal geen proactieve rol op zich, maar waar urgent wordt met de omliggende gemeenten samengewerkt.

De drie scenario's en hun implicaties voor de toekomst van Leudal zijn in een aantal intensieve sessies bediscussieerd met zowel externe partijen als binnen de gemeente (college, ambtelijke organisatie, gemeenteraad). Onderstaand tekstvak geeft de essentie van de discussies weer.

- *Leudal heeft absoluut **dynamiek** nodig!*
- *Leudal moet leren om boven de 16 kernen te staan en te denken en handelen als **één geheel** (met 16 kernen en een omvangrijk buitengebied, in relatie tot de regio).*
- *Leudal kan zich het niet veroorloven te focussen op enkele (kwalitatieve) speerpunten, vanwege onvoldoende omvang van die speerpunten.*
- *Tegelijkertijd is de **ruimtelijke kwaliteit** 'het grootste goed' van de gemeente en moeten de groene kwaliteiten optimaal worden benut en beschermd.*
- *Ga actief aan de slag met **integrale gebiedsontwikkeling** met een aantal pilot projecten.*
- *Uitdaging is om te zoeken naar de mogelijkheden om de **beste combinatie** te realiseren tussen dynamiek en de kwaliteiten van de groene parel, oftewel het streven om ruimtelijke kwaliteit zoveel mogelijk economisch rendabel te maken.*
- *De **identiteit** van Leudal is meer dan de optelsom van de kernen en het buitengebied.*
- *Wel zijn de identiteit van de 16 kernen en het karakter van het landelijke gebied cruciale bouwstenen voor de identiteit van de eenheid Leudal. Bouw daarbij voort op de **vier stromen** die bij de start van de gemeente al ontwikkeld zijn.*
- *Een autonoom scenario is het meeste herkenbaar en past het beste bij de beleving van de bevolking, maar strookt niet met de overwegingen (van bijvoorbeeld slagvaardigheid) die ten grondslag lagen aan de fusie van vier gemeenten.*
- *Leudal als nieuwe gemeente staat voor een uitgelezen kans om **keuzes** te maken, **lef** te hebben en ambitie te tonen.*
- *Werk **samen** met andere stakeholders in de uitwerking van projecten, zoals toerisme, plattelandsvernieuwing, cultuur, zorgconcepten, etc.*

Concluderend kan de ***rode draad*** in de discussie als volgt worden samengevat: de 'groene parel' is de sterkste route voor Leudal, maar het faciliteren en stimuleren van dynamiek is ook nodig voor de toekomst van Leudal. Uitgangspunt bij deze conclusie is de stelling dat beide benaderingen samen kunnen gaan, mits ze goed zijn verankerd in de strategische overallvisie voor Leudal.

4.2 Leven in Leudal

De opgave voor Leudal is op zoek te gaan naar de potentiële economische meerwaarde die kan worden gerealiseerd door de aanwezige ruimtelijke kwaliteit optimaal te benutten én te behouden. ***Leven in Leudal*** is een koers met meerdere lagen. Er zit leven in Leudal, waarmee wordt bedoeld dat de potenties voor dynamiek en vitaliteit aanwezig zijn. Met andere woorden: er zit muziek in Leudal. Daar liggen kansen, mits ze op een goede en duurzame manier worden benut en ingepast. Daarnaast is het motto en uitgangspunt dat de visie zich richt op wonen, werken en recreëren in Leudal, kortom op leven in Leudal. De derde laag gaat over de groene, natuurlijke kwaliteiten van het gebied: het groene leven in Leudal dat zo'n belangrijke kwaliteit geeft aan het gebied. Behouden en beschermen is belangrijk, gepaard met het zoeken naar de kansen om de parels in te zetten voor de toekomst van een dynamisch Leudal.

De keuze voor 'groene parel met dynamiek' sluit goed aan bij de vier kernwaarden waarmee Leudal zich sinds de fusie tot één gemeente identificeert. Deze vier herkenbare labels -stromen- zijn als volgt geformuleerd:

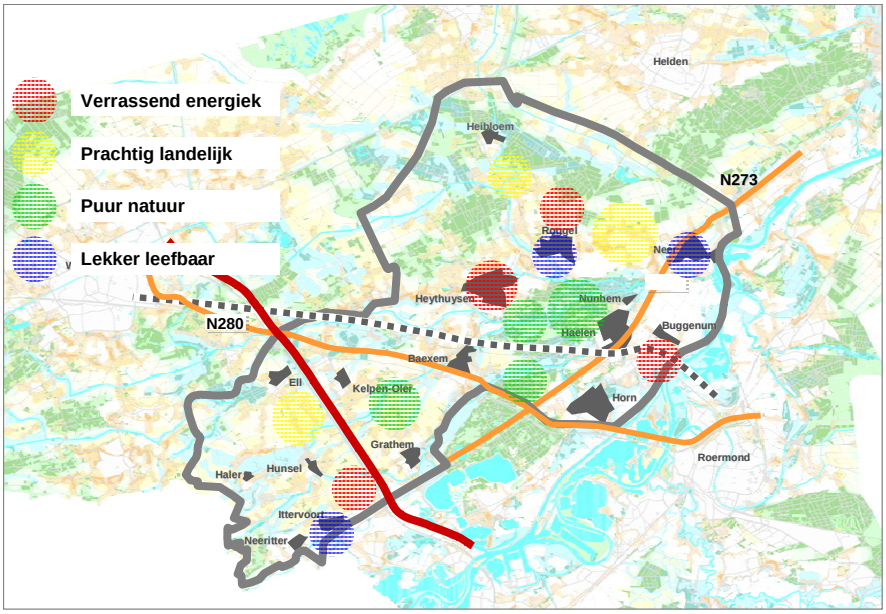
- Puur Natuur
- Lekker Leefbaar
- Verrassend Energiek
- Prachtig Landelijk

De vier karakteristieken hebben een eigen kleur in het logo van de gemeente. De natuur is vormgegeven door een groene lijn. De kleur okergeel staat voor het landelijke karakter, de kleur blauw visualiseert de leefbaarheid en de kleur rood staat voor vooruitstrevendheid en energie. De vier elementen staan op positieve en natuurlijke wijze met elkaar in verbinding, wat de eenheid van de nieuwe gemeente symboliseert. Dit wordt nog eens krachtig verwoord in de gemeentelijke slogan: 'Alles komt samen in Leudal'.

De vier stromen moeten herkenbaar terugkeren in de uitwerking van beleid en ruimtelijke projecten in Leudal. Hiervan is een illustratief voorbeeld opgenomen in onderstaand kaartbeeld. Aandacht voor de kernwaarden in relatie tot de ‘groene parel’ en ‘dynamiek’ resulteert (in regionaal perspectief) in een blijvend mooi, groen, hoogwaardig ingericht tussengebied tussen de stedelijke gebieden van Roermond en Weert. Binnen de context van de ‘groene parel’ kan ruimte worden gevonden voor specifieke (goed afgebakende) dynamiek in Leudal[4].

Initiatieven en investeringen in Leudal moeten een nadrukkelijke focus hebben op duurzaamheid, (ruimtelijke) kwaliteit, streekidentiteit en onderscheidend vermogen. Nieuwe werkgelegenheid wordt gestimuleerd in de groeisector zorg (waar Leudal al uitermate sterk in is), in innovatieve agribusiness met R&D, een goed ingepast landbouwontwikkelingsgebied, multifunctionele landbouw, kleinschalig toerisme en verduurzaming van de bestaande bedrijvigheid.

Figuur 4.1 Voorbeelden gebiedsontwikkeling op kernkwaliteiten

(Bovenstaande afbeelding laat het begin van een ontwikkeling zien. In de volgende fasen kunnen wijzigingen optreden en er kunnen dan ook geen rechten aan worden ontleend.)

4.3 Missie en doelen

Leudal is een gemeente met 16 kernen én een omvangrijk buitengebied. De kernen hebben elk hun eigen historie en karakteristieken enerzijds en hun eigen dilemma’s of opgaven

[4] De (illustratieve) kaart is verder uitgewerkt op basis van doelen en projecten in hoofdstuk 5.

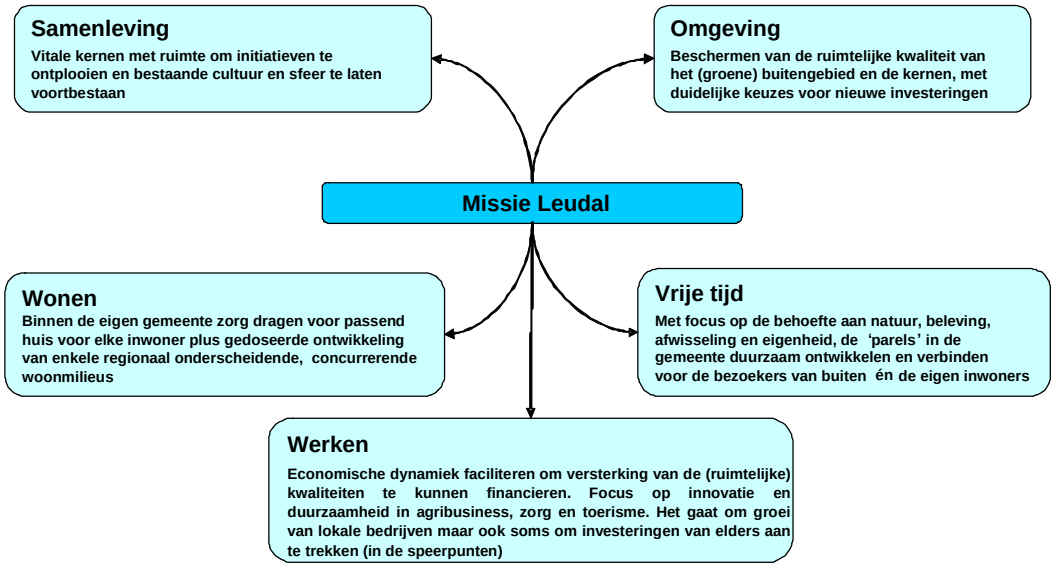
anderzijds. De erkenning van de identiteit van de kernen laat onverlet dat de strategische overallvisie méér is dan de optelsom van 16 kernen.

Het motto van Leudal is de route uit te stippelen die de bijzondere groene kwaliteiten optimaal beschermt, terwijl de potenties voor groei en ontwikkeling (als het ware de dynamiek in 'het groen') ten volle en op vernieuwende wijze worden benut. De ***missie*** van Leudal is als volgt:

> *Leudal kiest voor de toekomst voor '**leven in Leudal**'. Met aandacht voor de groene koers die optimaal gebruik maakt van de groene en ruimtelijke kwaliteiten in de gemeente. Voorop staat daarbij het voortbestaan en versterken van deze kwaliteiten, terwijl tevens ruimte wordt gecreëerd voor noodzakelijke dynamiek in de samenleving. Deze dynamiek bestaat uit de ontwikkeling van pieken (kwaliteiten en kansen ten aanzien van bijvoorbeeld agribusiness, zorg, toerisme) en aandacht voor de vitaliteit en kracht van de kernen.*

De groene kwaliteit en de noodzaak voor dynamiek worden integraal uitgewerkt in de vijf beleidsthema's. Concreet betekent dit in sommige gevallen het uitbouwen en verzilveren van kansen, in ander gevallen betekent dit het 'conserveren' van kwaliteiten. Groei gaat in Leudal niet zozeer over aantallen inwoners en banen maar vooral over kwaliteit en toegevoegde waarde.

De missie van Leudal is verder geoperationaliseerd in doelen op de centrale thema's van de strategische overallvisie: ***samenleving***, ***omgeving***, ***wonen***, ***werken*** en ***vrije tijd***. Onderstaande figuur vat de kern van de doelen samen.

Onderstaand worden de doelen verder uitgewerkt.

- *Vitaliteit en de rijke sociale samenhang in de **samenleving** stimuleren door durven te kiezen voor hiërarchie tussen de kernen, met een centrumkern, een aantal autonome kernen met (commerciële) voorzieningen (Horn, Haelen, Neer, Roggel, Ittervoort) en 'woondorpen' waar het accent ligt op het behoud en stimuleren van de ontmoetingsfunctie voor inwoners. Het bieden van een goed leefklimaat is gericht op het creëren van ruimte om initiatieven te ontplooien en de bestaande cultuur van plattelandskernen (met een bloeiend verenigingsleven, vrijwilligers etc.) te laten voortbestaan. Er wordt dus niet geforceerd vastgehouden aan het overeind houden van commerciële voorzieningen (in de woondorpen).*
- *Actief investeren in de **omgeving** en via integrale gebiedsontwikkeling werken aan een aantal impulsen in de ruimtelijke kwaliteit van de kernen en het buitengebied. Concreet betekent dit bijvoorbeeld strakke contouren rondom kernen, investeringen in de landschappelijke kwaliteiten van grote gebieden zoals het Leudal en de beken/beekdalen, verbindingen (zones) creëren tussen kernen en recreatieve gebieden (groene corridors), inpassen van grootschalige en kleinschalige landbouw, een goede inpassing van de N280 en een ander profiel (regionale weg) van de N273.*
- *Een gevarieerd en aantrekkelijk aanbod van **woningen** en **woonmilieus**. Het uitgangspunt is in principe inbreiding, een beperkte uitbreiding in alle bestaande kernen, met een verdere uitbreiding van Heythuysen. Door de aantrekkelijke kernen (en ruimte voor grotere woningen) biedt Leudal in de regio een aantrekkelijk woonmilieu voor inwoners uit de regio, maar ook van elders. Er zullen ook enkele landgoederen tot ontwikkeling komen.*
- *Ruimte voor dynamiek en **economische ontwikkeling** is gericht op het op peil houden van het aantal arbeidsplaatsen in Leudal en een sterke positionering in de regio Midden-Limburg. Speerpunten voor de komende jaren zijn de uitwerking (binnen de randvoorwaarden van de 'groene route') van de kansrijke pieken in Leudal: zorg, toerisme en agribusiness.*
- *Ten aanzien van **vrije tijd** werken aan de ontwikkeling en versterking van kleinschalige vormen van toerisme & recreatie. Leudal kan en wil met de aanwezige natuur (beekdalen, bos, het Leudal), de rijke cultuur (evenementen, verenigingsleven) en historie (kastelen, molens, landschappen) inspelen op actuele trends (behoefte aan natuur, beleving, afwisseling). Doelgroepen daarbij zijn bezoekers van buiten de eigen gemeente (uit de regio en van verder) en de eigen inwoners. Initiatieven uit de markt die passen binnen de strategische visie, zal de gemeente faciliteren of in publiek-private samenwerkingsverbanden gezamenlijk oppakken. Naast kleinschalige ontwikkelingen worden ook (private) investeringen voorzien in een of twee hotels en in de mogelijk uitbreiding van (dag)recreatie rond de Leistert.*

Deze doelen zijn vertaald in ***strategische projecten*** die in het volgende hoofdstuk zijn vermeld.

De 'levensroute' die Leudal kiest, leidt ertoe dat de gemeente op een aantal thema's de ontwikkeling van woon- en werkmilieus en projecten zal oppakken die complementair zijn in de regio. Ten aanzien van een aantal thema's, met name diegene die moeilijk stroken met het behoud van de groene kwaliteiten, maakt Leudal keuzes om samen te werken met omliggende gemeenten. Voorbeelden daarvan zijn de verdere ontwikkeling van (bovenregionale) bedrijventerreinen, omvangrijke landbouwontwikkelingsgebieden en grootschalig toerisme in buurgemeenten.

4.4 In 2020 ….

Een korte doorkijk naar de toekomst van Leudal, met de hierboven gedefinieerde missie en doelen als leidraad, geeft het volgende mogelijke plaatje:

‘In 2020 heeft Leudal, ten opzichte van 2007, te maken gehad met een licht krimpende bevolking. Er wonen nu circa 35.000 mensen in de gemeente. Dat heeft de gemeente voor uitdagingen geplaatst, maar heeft er ook mede aan bijgedragen dat de kernen en de gemeente als geheel hun identiteit, kwaliteit en vitaliteit hebben kunnen behouden. Qua werkgelegenheid is het beeld niet schokkend veranderd ten opzichte van 2007, er zijn nog steeds iets meer dan 10.000 banen. De groene kwaliteit van de gemeente is behouden en de ‘groene parels’ zijn expliciet herkenbaar en zichtbaar gemaakt! Er is een aantal landgoederen voor wonen en/of werken gerealiseerd in het groen: hoogstandjes van kwalitatief, kleinschalig en onderscheidende locaties voor wonen & werken. In de loop der jaren heeft Leudal zich ontpopt als een actieve en betrouwbare partner in de regionale samenwerking in Midden-Limburg.’

Hoofdstuk 5 Prioriteiten en keuzes

5.1 Inleiding

De strategische overallvisie Leudal is bij uitstek een integrale, visie op de toekomst van de gemeente (in de komende 10 jaar), waarbij keuzes gemaakt moeten worden op een aantal centrale thema's. Om de integraliteit ook in de uitvoering van de visie zeker te stellen zijn voor alle thema's strategische projecten gedefinieerd. Deze zijn onderling op elkaar afgestemd op inhoud en eventuele ruimtelijke impact om de toegevoegde waarde van de projecten te vergroten en de bijdrage aan de doelstellingen van de visie te versterken.

De strategie 'leven in Leudal' sluit, zoals al eerder is aangegeven, naadloos aan bij de vier geformuleerde herkenbare labels (de vier stromen) van de gemeente:

- Puur Natuur
- Lekker Leefbaar
- Verrassend Energiek
- Prachtig Landelijk

In de volgende paragraaf worden de strategische projecten voor de komende jaren beschreven. Daarnaast wordt de verbinding gelegd met bestaande prioriteitsstellingen in het gemeentelijk beleid en de inbedding in de gemeentelijke organisatie.

5.2 Strategische projecten en beleidslijnen

De in hoofdstuk 4 omschreven doelen en aanknopingspunten zijn in deze paragraaf vertaald in strategische projecten[5]. Het maken van keuzes en stellen van prioriteiten is noodzakelijk om doelen van de missie te bereiken, zowel wat betreft uitvoeringskracht als de waarborg voor de beoogde integraliteit. Daarom is getoetst op de mate waarin (beleids)projecten bijdragen aan de doelen van de missie (met andere woorden de effectiviteit van een project). Overwegingen die een rol spelen zijn in ieder geval:

[5] Er liggen op allerlei terreinen al voorzetten en ideeën in Leudal. Bij de uitwerking van de strategische projecten worden de bestaande initiatieven benut.

- Draagt het project daadwerkelijk bij aan het bereiken van de doelen (op het 'eigen' thema dan wel op meerdere doelen)?
- Legitimiteit inzet gemeente: is er een rol weggelegd voor de gemeente?
- Is er sprake van breed draagvlak voor het project in de gemeente?
- Worden bovenlokale kansen voldoende benut (complementariteit in de regio)?

De selectie van projecten is het resultaat (en een samenvoeging) van enerzijds ***bestaande projecten*** (al dan niet uit de hierboven omschreven prioriteitenlijst van het college anno 2007) en anderzijds een (beperkt) aantal nieuwe, toekomstige projecten.

Het College van B&W van de gemeente Leudal heeft begin 2007 (vooruitlopend op de strategische overallvisie) een lijst samengesteld met majeure projecten tot 2010. In bijlage 3 zijn deze projecten benoemd en is per project de koppeling met de thema's van de overallvisie aangeduid. Een aantal projecten uit de prioriteitenlijst van de gemeente Leudal heeft een expliciete koppeling met de missie en doelen uit de strategische visie, in het bijzonder:

- Zevenellen en de verplaatsing van de kleiwarenfabriek in Buggenum
- Regionale samenwerking
- Ontwikkeling van het centrum van Heythuysen
- Maasboulevard Neer
- Golfbaan Heythuysen
- Uitvoering Landschapsontwikkelingsplan
- Omslag naar Duurzame Gemeente

De selectie van strategische projecten betreft een momentopname anno de praktijk van 2007 en is géén blauwdruk voor de toekomst. Mogelijk treden in de beleidscyclus van de gemeente wijzigingen op (zie volgend hoofdstuk). Dat laat onverlet dat de selectie niet vrijblijvend is en integraal deel moet uitmaken van de visie als koers en kompas voor de toekomst. De beleidslijnen en projecten geven invulling aan de gekozen ambities en ontwikkelingsrichtingen. In de onderstaande tekstboxen zijn de ***voorgestelde*** strategische projecten opgesomd en kort toegelicht.

Samenleving

Integraal plan Jeugd en Jongeren Leudal (huisvesting, onderwijs, vrijetijd, etc.)
Cruciale doelgroepen voor de toekomst van Leudal, zowel vanuit het perspectief van leefbaarheid als toekomstige beroepsbevolking. Een integrale visie en aanpak ontbreekt vooralsnog.

Visie op de kernen (uitwerking Levende Dorpen) en dorpsontwikkelingsprogramma's
Vanuit het idee van een centrumkern met de grote (commerciële, culturele, sportieve, ..) voorzieningen (Heythuysen), een aantal autonome kernen met dagelijkse voorzieningen (Haelen, Roggel, Neer, Ittervoort, Horn) en een aantal woondorpen met de nadruk op 'goed wonen' (de overige kernen) werken aan dorpsvisies en –programma's. In samenwerking met de dorpsraden, corporaties, welzijnsinstellingen, et cetera.

Pilot Wonen & Zorg (ism corporaties en Proteion) kleinschalig in wijken/kernen
Initiatief ligt bij corporaties en zorginstelling, gemeente faciliteert en onderstreept prioriteit.

Omgeving

Gebiedsontwikkeling buitengebied in relatie tot uitvoering Landschapsontwikkelingsplan
Onderdelen zijn de uitbreiding van Natura 2000 gebieden rond het Leudal en versterking van de overgang van kernen naar groene en/of natuurgebieden. Voorbereidingen zijn in gang voor de omgeving Wijnbeek bij Neer, Tungelroysche Beek bij Heythuysen en de omgeving Buggenummerbroek. Waar mogelijk (in relatie tot grondbezit en grondgebruik) worden natuurwaarden versterkt en ingepast.

Toekomstig profiel N273
Onderwerp van (toekomstige) reflectie en planvorming vanwege effecten van de opening van de A73-zuid van Venlo naar de A2 op het gebruik van de N273. Is er sprake van bedreigingen voor bestaande activiteiten en welke kansen zijn er voor opwaardering van de route?

Inpassing N280 (en randontwikkelingen)
Ontwikkelingen rond de N280 hebben impact in Leudal. Voor Leudal is inzet in ieder geval minder overlast en optimale benutting van de ontwikkelingskansen die een vernieuwde N280 biedt.

Wegenstructuur Leudal (netwerkanalyse)
Wat betekenen N280, N273 en de ambities van ‘groen’ en ‘dynamisch’ voor de vereisten aan het wegennet van Leudal. Enerzijds bereikbaarheid, maar anderzijds zijn veiligheid en ‘rustige’ wegen een groot goed om de ambities te bereiken.

Werken

Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (in voorbereiding)
Is in oprichting. Grote terreinen met een regionale functie worden opgenomen, kleinere niet. In Leudal betreft het de terreinen Ittervoort (uitbreiding op termijn een regionale afweging) en Zevenellen (herstructurering, herontwikkeling tot milieupark). Op lange termijn is mogelijk een nieuw bedrijventerrein rond Kelpen onderwerp van regionale discussie (afhankelijk van de planvorming rond de N280).

Toekomstperspectief ‘Milieupark’ Zevenellen
Kansen in beeld en benutten, ten aanzien van onder andere multimodale ontsluiting (haven , spoor), verbrandingsinstallatie, etc

Vitale kleine landbouw
O.a. buurderijen, multifunctionele landbouw, regionale ketens

Agrikennisparken/kennislandgoederen (rondom Nunhems, Alko)
Werken in het groen zo mogelijk concentreren rond een aantal ‘boegbeeld’ bedrijven en een nieuwe locatie onderzoeken in het noordelijke deel van de gemeente (rond Heibloem).

Health Care Plaza Proteion (inclusief organiseren/bundelen spin off)
Volop in ontwikkeling door zorginstelling (business area, zorg- en dienstverlening, etc). Opgave voor Leudal om spin-off te identificeren en stimuleren, passend binnen de doelstellingen van de visie.

Herstructurering en/of transformatie bestaande bedrijventerreinen
Prioriteit ligt in eerste instantie bij de terreinen Kelperheide, Ellerweg en Soerendonck.

Wonen

Wonen in 't groen
Ontwikkeling van één of meer 'landgoederen in het groen' voor hoogwaardig wonen

Woonvisie Leudal: herstructurering en nieuwbouw plannen voor alle kernen
Behalve nieuwbouw een duidelijke visie op en vooral aanpak van (inclusief fasering, partijen, financiering, etc) de herstructurering en revitalisering van bepaalde wijken en/of kernen.

Publiek-private samenwerking bij herstructurering (o.a. Haelen, Horn en Neer)
PPS is gebruikelijk in Leudal. In de nabije toekomst een aantal strategische opgaven waaronder herontwikkeling van leegkomende publieke gebouwen (zoals voormalige gemeentehuizen) en structuurbeelden van de kernen Horn, Haelen en Neer).

Vrijetijd

Leistertboulevard
Eventuele marktinitiatieven voor recreatieve ontwikkelingen zoveel mogelijk concentreren in de omgeving van de Leistert.

Gebiedsontwikkeling Mooie Maas (Neer-Hanssum)
Ruim gebied met groot potentieel, inclusief de ontwikkelingen rondom de N273, de ontgrondingen, de Maasboulevard en het gebied tussen Neer en Hanssum. Integrale aanpak wat betreft inhoud (realiseren natuur, toerisme, waterrecreatie, etc in goede relatie en verhouding tot elkaar) en organisatie (belangen erkennen van de relevante spelers zoals omwonenden, natuurorganisaties, ontgrondingsbedrijf, etc).

N273 toeristische route van Maastricht naar Nijmegen
Onderwerp van (toekomstige) reflectie en planvorming vanwege effecten van de opening van de A73-zuid van Venlo naar de A2 op het toekomstig gebruik van de N273: kansen voor (kleinschalig) toerisme en recreatie benutten, cultuurhistorische kwaliteiten langs de route (hernieuwd) expliciet maken, et cetera.

Hotelaccommodaties (zakelijk en toeristisch)
Initiatief moet uit de markt komen, gemeente faciliteert en stimuleert. In het gebied rond de (toekomstige) N280 mogelijk ruimte voor een zakelijke accommodatie (hotel, congresfaciliteiten, etc), langs de toekomstige (toeristische) N273 ruimte voor een (kleinschalige) toeristische accommodatie.

Groene corridors
Mogelijkheden om de nieuwe N273 te ontwikkelen als groene/scenic corridor.

Cultuurplan: identiteit = diversiteit = kwaliteit
Meer aandacht voor de eigen historie (cultuurhistorie, natuurhistorie, etc) en identiteit. De veelzijdigheid van de kernen en hun inwoners als bindend element inzetten: de diversiteit als kwaliteit omzetten in de Leudalse evenementen en attracties.

Regio

Regionale Woonvisie
Met aandacht voor complementaire woonmilieus in de regio (Leudal inzet op hoogwaardige woonomgevingen in het groen, aanvullend op het aanbod in de regio) en voor herstructurering/ revitalisering.

Regionale gebiedsvisie
Cruciale inzet is een herkenbare positie Leudal, visie is eind 2007 in de maak.

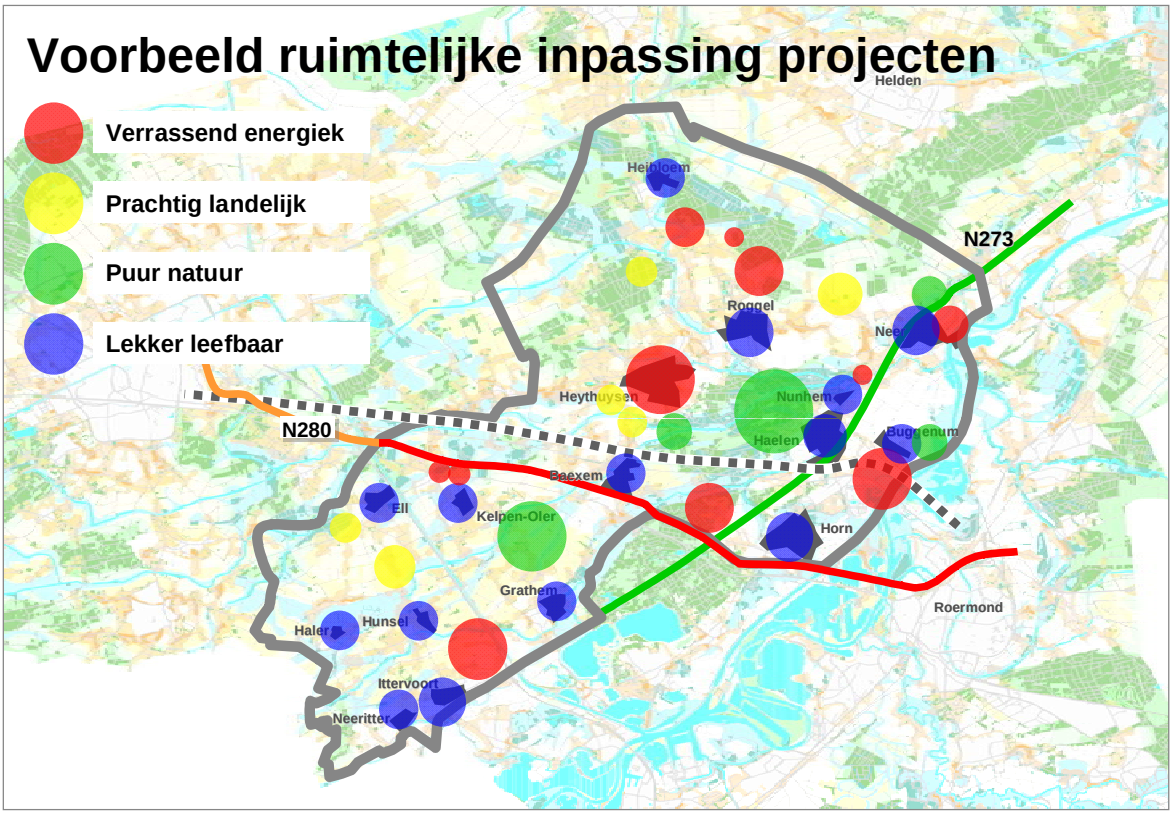
Regionale (Economische) Agenda (Limburg Agenda)
Is eind 2007 in de maak door Provincie Limburg in samenwerking met de Limburgse gemeenten. Speerpunten en thema's voor Midden-Limburg zijn vooralsnog leisure en gebiedsontwikkeling Maasplassen en de opwaardering van de N280-west.

Bedrijventerreinenvisie
Leudal zet in de regionale discussie (ontwikkelingsmaatschappij) in op faciliteren van bovenregionale terreinen in de regio en ontwikkelen van een aantal groene 'landgoederen' voor bedrijven in Leudal

5.3 Gebiedsontwikkeling

Een strategische visie op de toekomst behelst behalve keuzes op inhoud ook keuzes ten aanzien van de ruimtelijke impact: waar krijgen de gewenste ontwikkelingen een plek op de kaart, hoe verhouden ruimtelijke ingrepen zich tot elkaar en wat is het effect op de ruimtelijke kwaliteit van het gebied? Bij veel van de strategische projecten is sprake van een ruimtelijke component. Verantwoorde inpassing en vormgeving is een belangrijke uitdaging voor de gemeente Leudal, die moet worden opgepakt in samenspraak met inwoners, ondernemers, ontwikkelaars en andere organisaties

Met de vier kernkwaliteiten als 'basis' en 'Leven in Leudal' als handleiding is de illustratieve kaart uit hoofdstuk 4 concreter aangevuld met de strategische projecten die in de gemeente een ruimtelijke impact zullen hebben.

Gebiedsontwikkeling naar kernkwaliteiten

Verrassend energiek

- Visie Kernen: Heythuysen (concentratie voorzieningen, etc)
- Leistertboulevard (concentratie recreatie)
- Toekomstperspectief 'Milieupark' Zevenellen
- Herstructurering en/of transformatie bestaande bedrijventerreinen (prioriteiten)
- Gebiedsontwikkeling Mooie Maas
- Agrikennisparken (rondom Nunhems, Alko)
- Health Care Plaza Proteion

Prachtig landelijk

- Voorbeeldlocaties Vitale Kleine Landbouw (multifunctioneel, Buurderijen, etc)
- Voorbeeldlocaties 'Wonen in 't groen'

Puur natuur

- Gebiedsontwikkeling buitengebied in relatie tot Landschapsontwikkelingsplan (o.a. overgangsgebieden bebouwing-natuur zoals Wijnbeek Neer, Tungelroysche Beek Heythuysen, Buggenummerbroek, natuurgebieden zoals Leudal, beekdalen, etc)
- Toeristische route N273

Lekker leefbaar

- Visie Kernen: autonome dorpen (met voorzieningen) Haelen, Roggel, Neer, Ittervoort en Horn
- Visie Kernen: woondorpen (goed wonen en goed leven) Grathem, Kelpen-Oler, Ell, Hunsel, Haler, Neeritter, Baexem, Buggenum, Nunhem, Heibloem,
- Netwerkanalyse verkeersstructuur (inclusief N280, N273)

(Bovenstaande afbeeldingen laten het begin van een ontwikkeling zien. In de volgende fasen kunnen wijzigingen optreden en er kunnen dan ook geen rechten aan worden ontleend.)

5.4 Conclusies: projecten met prioriteit

In de komende jaren wordt een aantal ***hoofdaccenten*** gelegd in de projecten zoals beschreven in de voorgaande paragrafen:

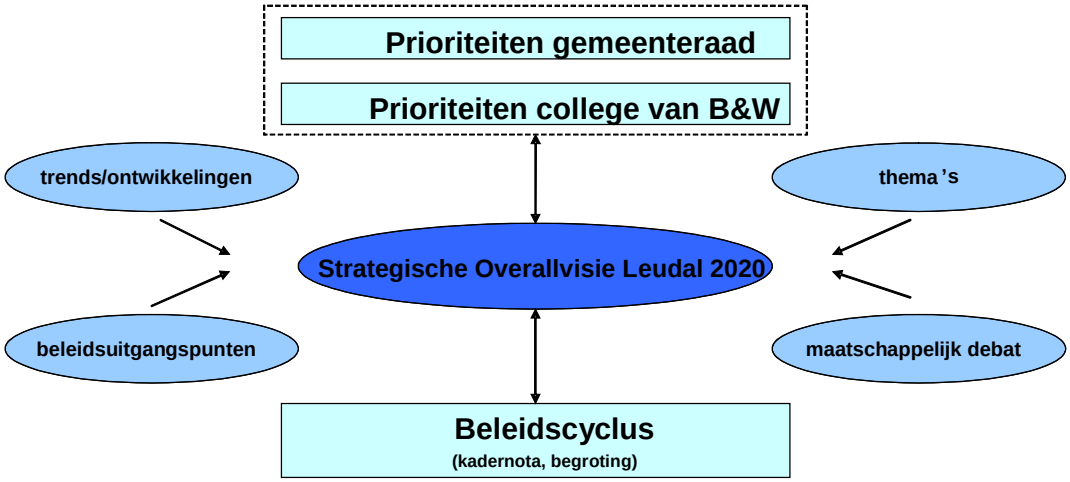
1 Een kernenplan geënt op de indeling centrumkern-autonome kernen-woondorpen, met voor elke kern (samen met bewoners) aangegeven hoe de kernen zich kunnen ontwikkelen (waar woningbouw, waar vestigingsmogelijkheden bedrijven, opzet/behoud gemeenschapshuizen, etc.)
2 In het buitengebied (in het Leudal, Wijnbeek, Buggenummerbroek) investeringen realiseren in natuur/landschap, multifunctionele landbouw, nieuwe landgoederen, etc.
3 Samen met (grote) bedrijven en instellingen in de speerpuntsectoren (agribusiness, zorg en toerisme) aan de slag om hun toekomstplannen te faciliteren.
4 Bereikbaarheid als centraal thema: nieuw profiel N273 (inclusief omgeving), de N280 goed in te passen (en de economische meerwaarde van de N280 voor Leudal helder te krijgen) en het benutten van het multimodale knooppunt Zevenellen.
5 Verbetering van de kwaliteit (revitalisering en soms ook beperkte uitbreiding) van de bestaande bedrijventerreinen.
6 Leudal gaat een actieve rol spelen in de regio en toont vanuit haar (er zit) Leven in Leudal lef en ambitie.

Hoofdstuk 6 In de organisatie

6.1 De aanpak: samen integraal

Om de toekomstvisie goed te kunnen hanteren, is het van belang dat de Strategische Overallvisie Leudal 2020 goed wordt ingebed in bestaande processen van de gemeente. Onderstaande figuur illustreert de wijze waarop de visie zijn koppeling heeft met zowel politiek, maatschappij en ambtelijke organisatie.

Figuur 6.1 De positie van de visie in de beleidscijfers van de gemeente Leudal

Bovenstaande figuur geeft aan dat 'Leven in Leudal' geen eenmalige activiteit is. Twee keer per jaar vinden in het kader van de begrotingsbehandelingen discussies plaats over de uitvoering van de strategische projecten (en dus Leven in Leudal). Daarbij kunnen door nieuwe ontwikkelingen nieuwe projecten worden toegevoegd of kan de uitvoering van bestaande projecten worden versneld of vertraagd. De overallvisie is dan ook een kader voor de gemeente om vast te stellen of de gemeente nog steeds vasthoudt aan de koers of dat er wijzigingen noodzakelijk zijn.

Vanuit programma's/prioriteiten van raad en college, bestaand beleid en relevante trends is een aantal (inhoudelijke en/of strategische) randvoorwaarden relevant om de visie te kunnen realiseren (met draagvlak). De randvoorwaarden zijn belangrijk bij de uitwerking van de strategische projecten. De randvoorwaarden zijn:

- veiligheid (met aandacht voor verkeersveiligheid, sociale veiligheid, et cetera);
- bereikbaarheid: wat zijn de consequenties van ambities en projecten voor verkeersstromen, mobiliteit en bereikbaarheid, denk bijvoorbeeld aan de bereikbaarheid van kleine kernen voor bijvoorbeeld ouderen, routes voor langzaam verkeer en de impact van verbreding van de N280;
- ruimte (wat is nodig voor de realisatie van een project en welke ruimtelijke randvoorwaarden hanteert de gemeente)?;
- sociale samenhang (leefbaarheid en aandacht voor minder sterke groepen in de samenleving);
- duurzaamheid (respect voor natuur en landschap, maatschappelijk verantwoord ondernemen);
- bestuurskracht (om keuzes te maken, prioriteiten vast te houden en een identiteit en positie in de regio te verwerven)

6.2 Uitvoering

Het uitwerken van bestaande en nieuwe strategische projecten in een uitvoeringsprogramma voor de komende jaren is de eerste uitdaging. Een deel van de projecten krijgt prioriteit en dient te worden opgenomen in de meerjarenplanning en kadernota voor de periode 2008-2010. De rest van de projecten kan niet eerder dan na 2010 worden opgepakt. Er lopen al diverse projecten en niet alle nieuwe projecten kunnen tegelijk worden opgepakt. De tweede stap is om voor de uitvoering en het monitoren van de voortgang (binnen het gemeentelijke apparaat) van de strategische projecten interdisciplinaire teams samen te stellen. Vrijwel alle strategische projecten vergen de inzet van bestuurders en ambtenaren uit verschillende beleidsportefeuilles. Ten derde is het belangrijk om voor de diverse projecten de samenwerking met burgers, bedrijven en/of maatschappelijke organisaties te organiseren.

Deze drie afwegingen (zowel interne als externe uitdagingen) zouden er voor kunnen pleiten om een Taskforce Leudal in te stellen met vertegenwoordiging vanuit de politiek en maatschappelijke organisaties om de voortgang van 'Leven in Leudal' te bewaken. De strategische projecten en hun onderlinge samenhang moeten duidelijk zichtbaar zijn en goed gecommuniceerd worden (via een kaartbeeld). Daarnaast is het ook noodzakelijk om binnen het gemeentelijk apparaat een kernteam van beleidsontwikkelaars samen te stellen dat de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's voorbereidt en aanpast.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Analyse en cijfers

Samenleving

Korte kenschets 16 dorpskernen Leudal

Baexem	:	Aantrekkelijke woonkern, kasteel de Baexem, Klooster Mariabosch, klooster Exaeten
Buggenum	:	Dorpsstraat, bedrijventerrein Zevenellen
Ell	:	Natuurgebied Heijkersbroek
Grathem	:	Kern Grathem “parel” van de gemeente
Haelen	:	Kasteel Aldenghoor, (natuur) camping, bedrijventerrein Windmolenbos
Haler	:	Cultuurlandschap, Uffelse watermolen
Heibloem	:	De Widdonck, Fiets- en wandelmogelijkheden
Heythuysen	:	Winkelcentrum, cultureel centrum, het Leudal
Horn	:	Proteion, Kasteel Horn, windmolens De Hoop en De Welvaart
Hunsel	:	Jacobuskerk, Uffelse Beek
Ittervoort	:	Itterbeek, Schouwsmolen, bedrijventerrein Ittervoort
Kelpen-Oler	:	Kleine kern, Keversbroek, bedrijventerrein Kelperheide
Neer	:	Klooster Keizerbosch, Friedesse molen, vergezichten
Neeritter	:	Cultuur-historisch, Itterse Heide
Nunhem	:	Nunhems Zaden, hotel, boerderijcamping
Roggel	:	Alko Research International, recreatiepark De Leistert, Sint Petrusmolen

Wonen

Leudal heeft een totale woningvoorraad van bijna 15.000 woningen (per medio 2007, waarvan 170 nieuwe woningen in aanbouw en bijna 800 woningen ‘bij een bedrijf’). De regionale woningbouwplannen zijn voor de gemeente van strategisch belang, maar vooralsnog is er in de regio nog geen eenduidigheid over de invulling van de samenwerking op dit terrein. Daarom zijn de volgende twee trajecten van groot belang.

Regio Midden-Limburg Oost

De regio Midden-Limburg Oost wil een aantrekkelijke woonplek vormen voor haar eigen inwoners en voor nieuwvestigers van buiten de regio. In de visie wordt onderscheid gemaakt tussen (stedelijk) Roermond en de omliggende gemeenten (het ommeland). De inzet wordt als volgt onder woorden gebracht:

- Roermond moet het voortouw nemen met een divers aanbod aan nieuwe en bestaande woonmilieus. Roermond moet onderscheidend zijn van de omliggende gemeenten, bijvoorbeeld aantrekkelijke woonmilieus voor jonge en middelbare huishoudens. Van de omliggende gemeenten wordt verwacht dat Roermond deze ruimte krijgt.

- De omliggende gemeenten moeten differentiatie in de woningvoorraad krijgen. Deze gemeenten zijn gebaat bij een woningaanbod dat huishoudens kan vasthouden, om de vitaliteit (kleinere) kernen te beschermen. De aanpassingsmogelijkheden zijn beperkt, de nieuwbouw moet strategisch zijn.
- De huidige planvoorraad van de regio is voldoende en voor de langere termijn zullen er nauwelijks nieuwe plannen bijkomen. Focus ligt op kwaliteit van de bouwplannen. Conform de visie wordt gestreefd naar een omslag van plandenken naar 'behoeftedenken' en van groei naar beheer en differentiatie.

De regiovisie van Midden-Limburg Oost strookt niet met de ambities van Leudal. De regionale woonvisie heeft de bovengrens van nieuwbouwproductie gesteld op 730 woningen. De plannen in Leudal liggen rond de 1.500 woningen (inclusief zachte plannen). De uiteindelijke nieuwbouwproductie zal waarschijnlijk lager liggen.

Regio Weert en omgeving

De regionale woonvisie van Weert en omgeving richt zich op de trends en ontwikkelingen in de regio. De belangrijkste onderwerpen in deze visie zijn:

- het aanbieden van huurwoningen in verschillende prijscategorieën en verspreid over diverse wijken en kernen als basisopgave;
- het ontwikkelen van woonconcepten die inspelen op de trend van vergrijzing;
- bijdragen aan de opgave van wijkvernieuwing;
- de rol als partner in de vermaatschappelijking van de zorg en het bouwen voor specifieke doelgroepen;
- zorgen voor voldoende aanbod van woningen voor studenten en starters.

Binnen deze woonvisie betreft Leudal alleen de voormalige gemeente Hunsel. Voor de periode 2007-2009 zijn er in Hunsel in totaal 304 woningen gepland. Voor de periode na 2010 heeft Hunsel 3 grote plannen in ontwikkeling: Steenenbampt 2^{e} fase in Ell (85 woningen), Velter en Coolen in Hunsel (20 woningen) en Zoeklocatie Jan Linders in Ittervoort (25 woningen).

Werken

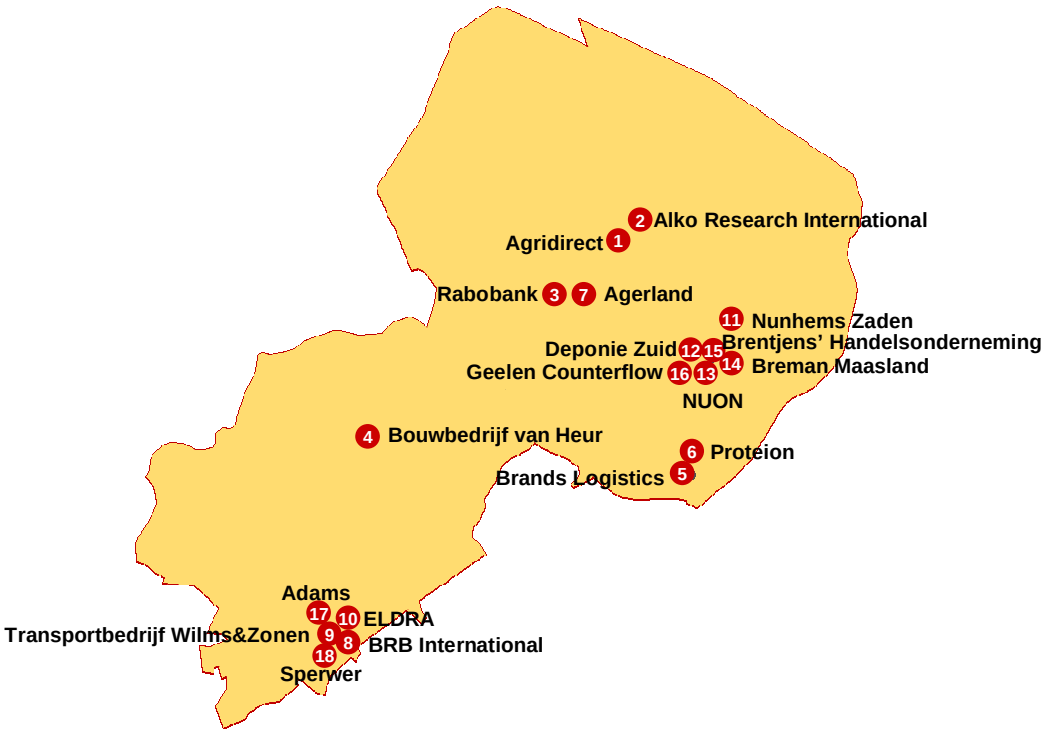
De belangrijkste sectoren voor de Leudalse economie zijn de landbouw, gezondheidszorg, industrie en handel. Landbouw in Leudal betreft qua grondgebruik vooral akkerbouw, tuinbouw en intensieve veeteelt (varkens en pluimvee). Opvallend is dat de werkgelegenheid in Leudal in de periode 2001-2005 met ruim 6% is toegenomen, versus 1,5% in de regio Midden-Limburg.

Aantal vestigingen en werkgelegenheid per sector in Leudal 2005

	Aantal vestigingen	Aantal banen
Landbouw etc.	551	1.334
Industrie	155	1.369
Bouw	185	790
Productie/distributie elektra en aardgas	3	161
Handel	472	2.197
Horeca	130	363
Vervoer, opslag, communicatie	74	539
Financiële instellingen	37	198
Zakelijke dienstverlening	277	637
Openbaar bestuur en onderwijs	56	926
Gezondheidszorg, welzijn	93	1.318
Cultuur, recreatie, overige dienstverlening	198	467
Totaal	***2.231***	***10.299***

Bron: ETIL Adviseurs, 2006

Grotere bedrijven in Leudal

Bron: Kompass en Marktselect 2007

Grotere ondernemingen in Leudal

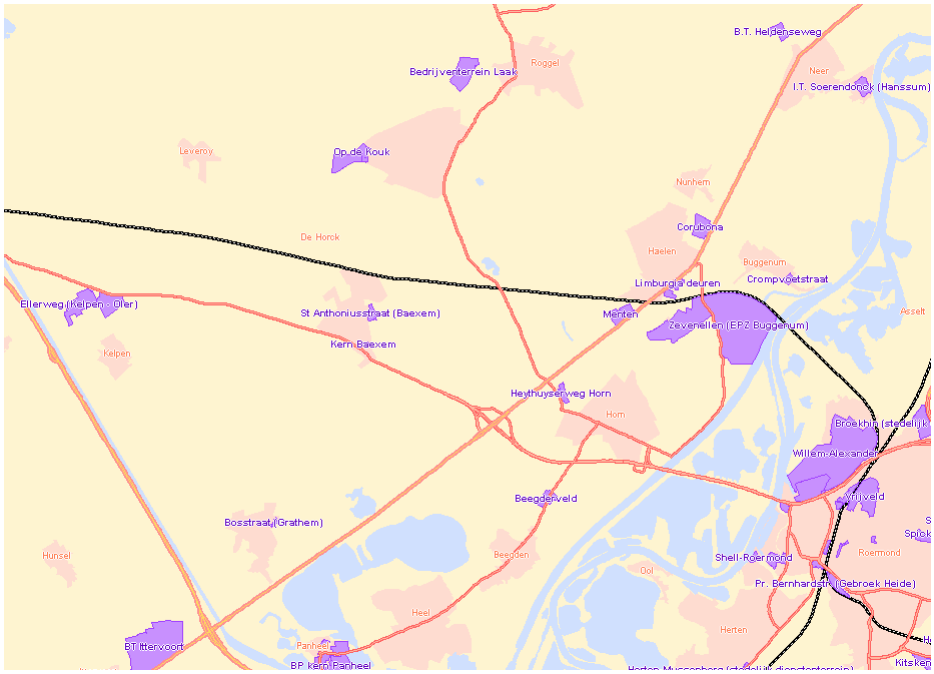
Bedrijfsnaam	Plaatsnaam	Activiteit
Agridirect	Roggel	Marketing voor agrarische sector
Alko Research International	Roggel	Voedingsmiddelindustrie
Rabobank	Heythuysen	Financiële dienstverlening
Bouwbedrijf van Heur	Kelpen-Oler	Bouwnijverheid
Brands Logistics	Horn	Logistiek
Proteion	Horn	Gezondheidszorg
Agerland	Heythuysen	In- en verkoop landbouw
BRB International	Ittervoort	Industrie
Transportbedrijf Wilms & Zonen	Ittervoort	Logistiek
ELDRA	Ittervoort	Kabels en elektra
Sperwer	Ittervoort	Handel
Adams	Ittervoort	Muziekindustrie
Nunhems Zaden	Nunhem	Zaadveredeling
Deponie Zuid	Haelen	Afval
NUON	Haelen	Energie
Breman Maasland	Haelen	Bouwnijverheid
Brentjens' Handelsonderneming	Haelen	Houtindustrie
Geelen Counterflow	Haelen	Drooginstallaties

Bron: Kompass en Marktselect 2007

Onderstaande figuur geeft een overzicht van de bedrijventerreinen in Leudal. In totaal was er begin 2006 nog 13 ha direct uitgeefbaar en 26 ha niet terstond uitgeefbaar (waaronder het te herstructureren bedrijventerrein Zevenellen[6]). Leudal wil in ieder geval zorg dragen voor het behoud en de uitbouw van de regionale functies van de bedrijventerreinen in Ittervoort en Haelen. Daarnaast zal bij dit thema rekening gehouden moeten worden met de ontwikkeling van bovenregionale terreinen in Echt (Ei van St. Joost) en Weert.

[6] Op terrein Zevenellen werken onder andere de gemeente, NUON/Essent en REO Midden-Limburg samen aan een plan voor de herstructurering van het terrein. Onderdelen van de plannen zijn onder meer de sloop van een deel van de Maascentrale, verplaatsing van de kleiwarenfabriek CRH uit de kern van Buggenum en ontwikkeling van de haven (met uitbreiding van de mogelijkheden voor multimodaal transport en watergebonden bedrijvigheid).

Figuur 6.2 Bedrijventerreinen Leudal

Bron: REBIS, 2007

Bedrijventerreinvoorraad Leudal per 31 december 2005

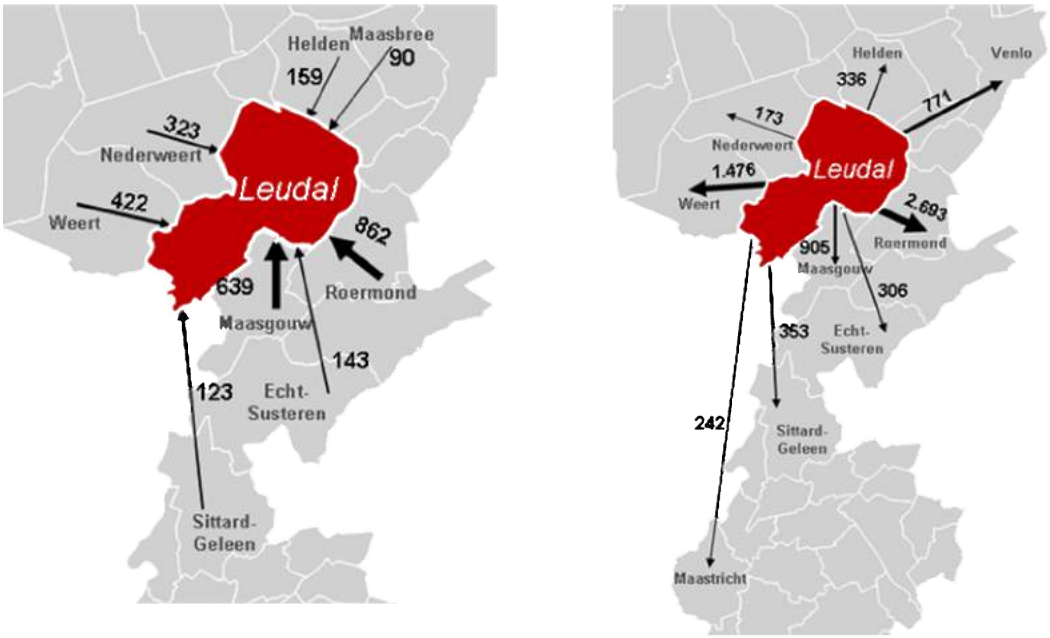
Plaats	Naam	Bruto-opp in ha	Netto-opp in ha	Aantal bedrijven	Nog uitgeefbaar	Terstond uitgebaar
Baexem	Kern Baexem	1,0	1,0	8	0,13	0
Baexem	St. Antoniusstraat	2,8	2,0	15	0	0
Buggenum	Zevenellen	91,6	63,0	3	0	24,23
Grathem	Bosstraat	0,8	0,8	3	0	0
Haelen	Windmolenbos	33,7	28,9	38	5,09	0
Heythuysen	Arenbos	9,0	9,0	6	4,28	1,87
Heythuysen	Op de Kouk	3,6	3,2	16	0,12	0
Horn	Heythuyserweg	3,3	3,3	5	0	0
Ittervoort	Bt. Ittervoort	58,6	50,0	76	0	0
Kelpen	Ellerweg	14,5	12,6	16	0	0
Kelpen	Kelperheide	11,7	10,3	13	2,56	0
Roggel	Laak	14,4	12,2	30	1,22	0
Neer	Heldenseweg	5,5	5,1	15	0	0
Neer	Soerendonck	5,2	4,8	6	0	0
Totaal		***254.7***	***205,2***	***250***	***13,39***	***26,10***

Bron: Gemeente Leudal en ETIL Adviseurs, 2007

De totale beroepsbevolking in Leudal was in 2006 bijna 18.000, tegenover een werkgelegenheid van circa 10.000 arbeidsplaatsen. Concreet betekent dit dat Leudal een pendeloverschot heeft: circa 8.000 mensen werken buiten de eigen gemeente (zie kaart

met de belangrijkste uitgaande pendelstromen) De belangrijkste bestemmingen van de uitgaande pendel zijn Roermond en Weert, gevold door Maasgouw.

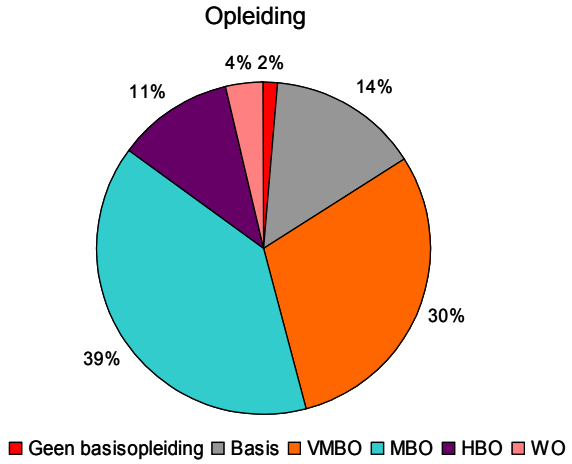
Ingaande en uitgaande pendelstromen Leudal 2005

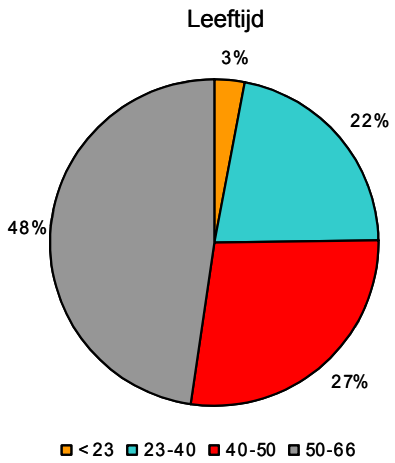

Bron: ETIL Adviseurs, 2006

Leudal heeft een relatief laag werkloosheidpercentage: 6,7% versus een Limburgs gemiddelde van 12,3%. In 2007 heeft Leudal in totaal 789 niet-werkzame werkzoekenden. Het opleidingsniveau van de werkzoekenden is in vergelijking met de provincie Limburg hoger dan gemiddeld. In Leudal heeft in totaal 54% van de werklozen minimaal een MBO-opleiding. In de gehele provincie Limburg is dit percentage 44%. Daarnaast heeft Leudal een relatief groot aandeel 50-plussers in de totale werkloosheid (48% Leudal en 40% Limburg).

Werkloosheid in Leudal naar opleiding en leeftijd in Leudal

Bron: CWI 2007

Vrije tijd

De ambitie van deze twee subregio's is de doorontwikkeling van de toeristisch-recreatieve kwaliteiten als een kenmerkende (nieuwe) pijler met als doel het gedifferentieerde aanbod van het gebied te behouden en te promoten. De regio's willen de waardevolle en aantrekkelijke 'parels' (natuur, bos, water, cultuurhistorie) aaneenrijgen, zodat een aantrekkelijke, verbindende routestructuur ontstaat. Een ontwikkelingsmanager toerisme & recreatie moet in de toekomst de haalbaarheid van toeristische projecten in de 'Tuin van Limburg' gaan toetsen. Uit het onderzoek 'Vijf kansenkaarten nieuwe markten voor toerisme in Noord- en Midden-Limburg'[7] zijn vijf toeristische markten voor Noord- en Midden-Limburg naar voren gekomen:

1 Lekkerweg
2 Het avontuur
3 De bezinning
4 Waterwereld
5 Luxe lust

Aan de hand van deze kansen gaat Leudal in de toekomst haar toeristisch beleid verder uitwerken. De voormalige gemeenten hadden reeds beleid voor toerisme & recreatie, de gemeente Leudal is voornemens dit beleidsthema verder op te pakken en uit te werken in een nieuwe visie op de kansen en doorontwikkeling van toerisme & recreatie.

[7] Onderzoek van Provincie Limburg en Industriebank LIOF

Regio

Nog opnemen/in ontwikkeling:

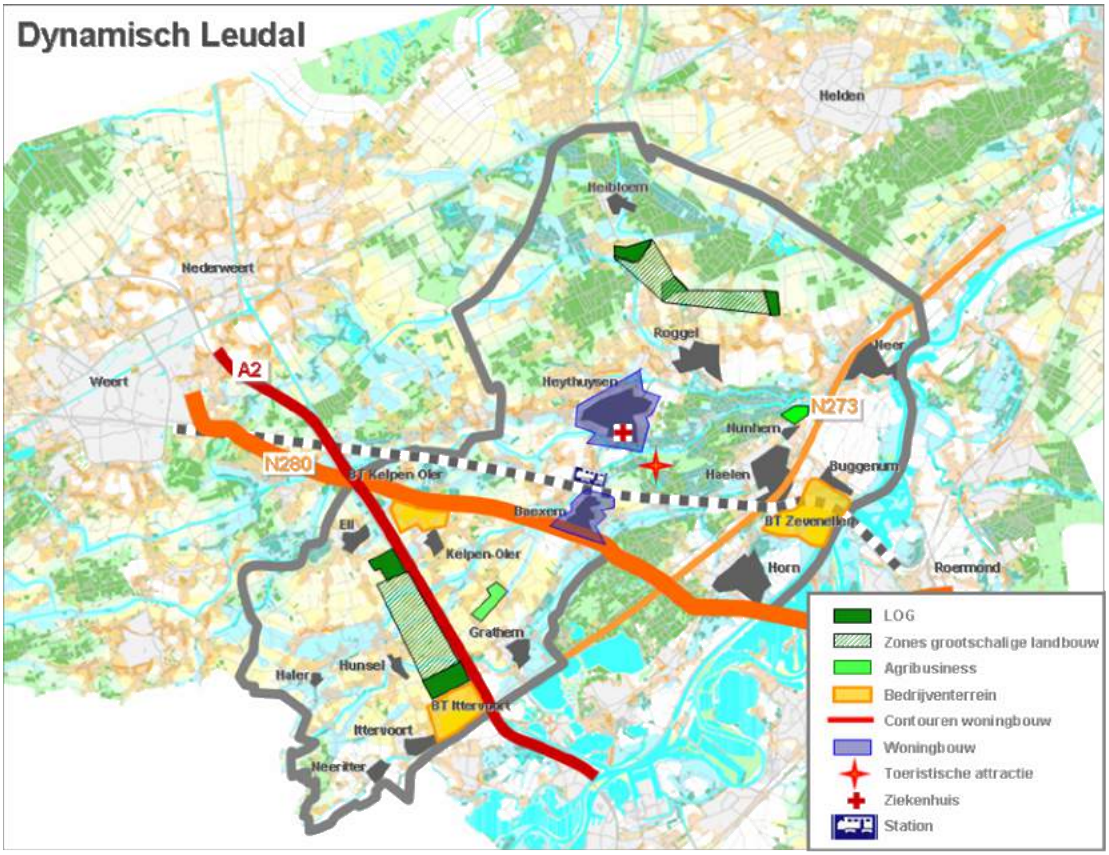
Limburg Agenda
Gebiedsvisie Midden Limburg
Woonvisies Midden Limburg

Bijlage 2 Scenario's

Scenario 1 Dynamisch Leudal

Leudal in 2020

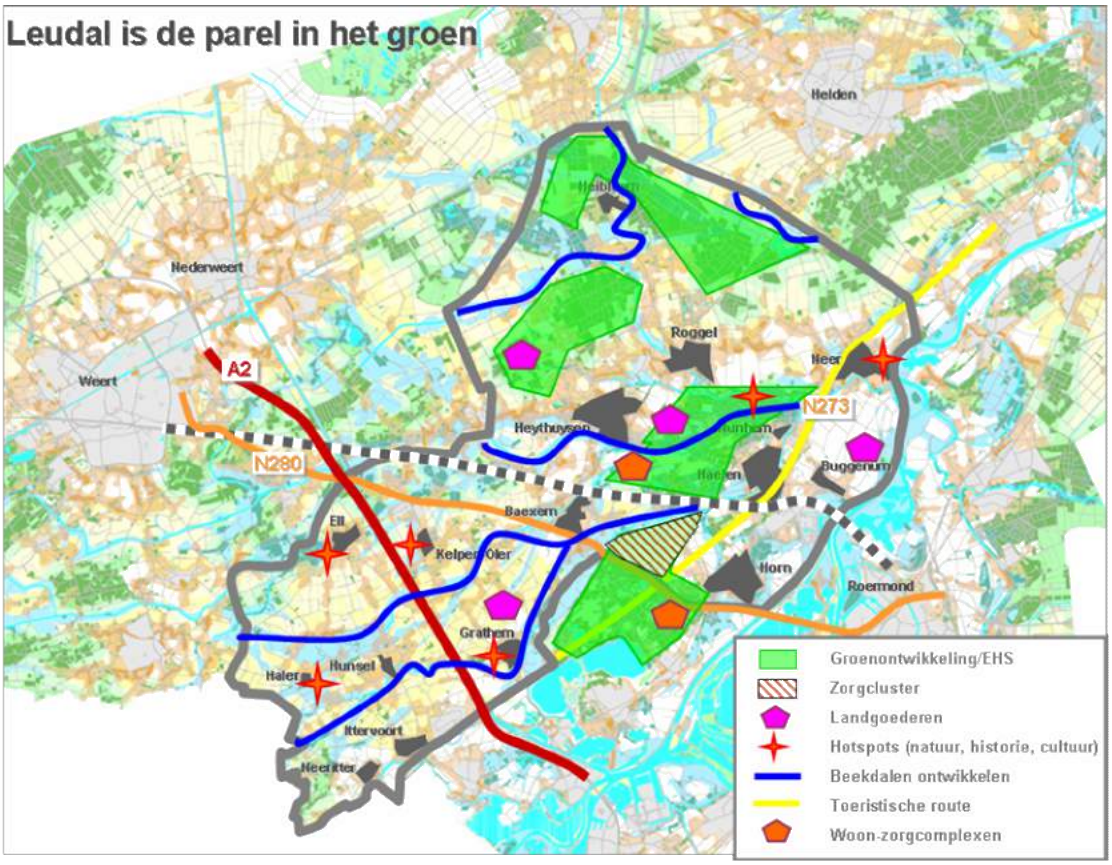
Leudal is in Midden-Limburg de schakel tussen Roermond en Weert. Binnen de regio heeft Leudal een sterk ontwikkelde zorgsector die de vergrijzing van de afgelopen jaren faciliteert. Ondermeer door de komst van het regionale ziekenhuis. Daarnaast is de agribusiness nog steeds sterk in Leudal. In onder andere de aangewezen landbouwontwikkelingsgebieden ten westen van de A2 en ten noorden van Roggel heeft schaalvergroting van de landbouw plaatsgevonden. Hierdoor is er een aantal krachtige, grote spelers in de landbouw die goed de concurrentie aankunnen. Daarnaast zijn er enkele bijzondere nichespelers die met bijvoorbeeld streekproducten of juist bijzondere hoogwaardige kennis en producten een plek in de markt hebben veroverd. Deze laatste categorie is vooral gevestigd op het agri-kennispark dat is gevestigd rondom Nunhems Zaden. De gunstige in de driehoek Eindhoven-Maastricht-Venlo is verbeterd, onder andere doordat de gemeente actief heeft meegewerkt aan de verbreding van de N280. De gemeente is hierdoor goed te bereiken,,maar ook door de optimalisatie van de interne infrastructuur tussen de dorpen en de realisatie van een NS station in Baexem. Wat betreft economisch beleid, heeft Leudal hard gewerkt aan een vergroting van het marktaandeel in de regio en met succes ingezet op een logistieke-industriële sector die kan concurreren op de bovenregionale markt. Langs de A2 zijn, ter hoogte van Kelpen-Oler en Ittervoort, twee (boven)regionale bedrijventerreinen ontwikkeld/uitgebreid, waarop zich een aantal grote bedrijven heeft gevestigd. Aan de oostkant van de gemeente is het terrein Zevenellen aangepakt. De voormalige Maascentrale is deels gesloopt en deels herontwikkeld tot energie- en milieupark. De haven is ontwikkeld en de spoorwegontsluiting heeft een upgrade gehad, waardoor de multimodale vervoersmogelijkheden sterk zijn verbeterd en de ruimte voor watergebonden bedrijvigheid is vergroot. Zevenellen is uitgegroeid tot een aantrekkelijk bovenregionaal bedrijventerrein, met een sterke verbinding met Roermond. Nieuwbouw van woningen en ontwikkeling van (nieuwe) voorzieningen concentreert zich vooral in de kernen Heythuysen en Baexem. De toeristische sector in Leudal heeft een sterke impuls gekregen in bestedingen en bezoekersaantallen met de vestiging van een grote dagattractie tussen Baexem en Heythuysen. Het beleid van de gemeente is pro-actief en gericht naar de regio, provincie en rijk. Veel dingen zijn via Publiek Private Samenwerking tot stand gekomen.

Dynamisch Leudal
Helden
Heibloem
Nederweert
Weert
A2
N280
Reggel
Neer
Heythuysen
N273
Nunhem
Haelen
Buggenum
BT Kelpen Oler
Beesel
BT Zevenellen
Ell
Kelpen-Oler
Horn
Roermond
Grathem
Hunsel
Haler
BT Ittervoort
Ittervoort
Neeritter
LOG
Zones grootschalige landbouw
Agribusiness
Bedrijventerrein
Contouren woningbouw
Woningbouw
Toeristische attractie
Ziekenhuis
Station

Scenario 2 Leudal is de parel in het groen

Leudal in 2020

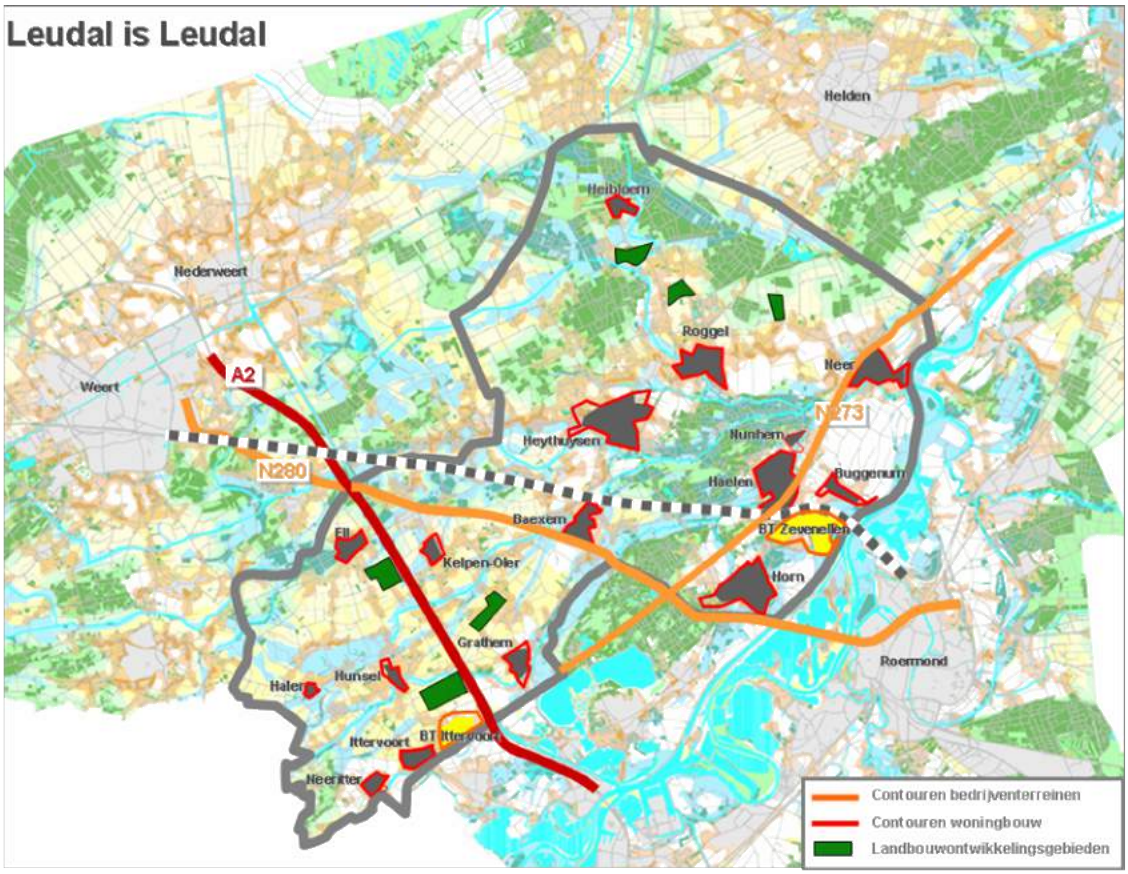
Leudal is de groenste gemeente in Limburg en een typische forensengemeente. Bestaande natuurgebieden zijn uitgebreid en hebben volop de ruimte gekregen om zich te ontwikkelen en groen te blijven. Daarmee heeft Leudal een sterke positie verworven in de groene recreatie. Er zijn diverse fietsroutes langs de kastelen en landgoederen en uiteenlopende overnachtingsmogelijkheden in de mooiste dorpskernen. Het imago van rust en schoonheid leidt ertoe dat Leudal ook wel het 'Gooi van Limburg' genoemd. Mensen, ouderen maar ook jonge gezinnen, willen er graag wonen. De kwaliteit van wonen speelt daarbij een cruciale rol: ruim, groen, veilig, dorps. In Leudal is een aantal landgoederen ontwikkeld, op mooie locaties, waar kleinschalige en landelijke woonomgevingen zijn gerealiseerd. Daarnaast is een aantal woon-zorgcomplexen ontwikkeld, met niet alleen een hoog service niveau, maar ook een mooie ligging in de groene omgeving van Leudal. De 'contouren' van de bebouwingsgrenzen zijn daarbij niet leidend geweest; de filosofie van 'waar willen mensen wonen' heeft richting gegeven aan de ontwikkelingen met behoud van groene kwaliteiten als uitgangspunt. Met de keuze voor kwaliteit van groen en wonen heeft Leudal rond 2010 de bedrijventerreinenontwikkeling min of meer op slot gezet. Een aantal bedrijventerreinen in Leudal is geherstructureerd. Lokale bedrijvigheid is nog gefaciliteerd, in economisch beleid heeft de gemeente vooral ingezet op activiteiten met een toegevoegde waarde voor de 'groene' identiteit van Leudal: bijvoorbeeld door faciliteren van extensieve (streekeigen) landbouw, de ontwikkeling van hoogwaardige bedrijfslandgoederen (met ruimte voor clustering van innovatieve R&D activiteiten) en bedrijvigheid met een sterk accent op duurzaamheid (in bedrijfsvoering, producten, etc.). Zo hebben veel lokale bedrijven zich ontpopt tot (regionale) toeleverancier van materialen en expertise voor de duurzame bouwactiviteiten van corporaties, zorginstellingen en recreatiebedrijven. Focus in infrastructurele ontwikkelingen lag vooral bij een adequate ontsluiting op het hoofdwegennet (via de verbreding van de N280) én intern sterke structuren voor langzaam verkeer (bijvoorbeeld door het autoluw maken van de verbinding tussen Haelen en Roggel). De N273 heeft zich de laatste jaren meer en meer ontwikkeld tot de toeristische B-route tussen Maastricht en Nijmegen. Leudal profiteert optimaal van deze verbinding. Een voorbeeld is de toegang vanaf de N273 tot de herontwikkelde Maasboulevard in Neer, met toegang tot diverse fietsroutes en de veerverbinding richting Rijkelse Bemden en Swalmen. Het idee van 'kwaliteit regelt zichzelf' heeft van Leudal een lange adem en doorzettingsvermogen vereist, maar resulteert inmiddels in een 'parel in het groen' tussen de steeds meer verstedelijkte gebieden rond Weert, Roermond en Venlo. In de regio is Leudal 'eigenzinnig' en voert haar eigen koers. De gemeente heeft het accent gelegd op de profilering van de identiteit van de gemeente.

Leudal is de parel in het groen
Helden
Nederweert
Weert
A2
N280
N273
Roggel
Heythuysen
Buggenum
Baexem
Ell
Kelpen-Oler
Grathem
Hunsel
Haler
Ittervoort
Heerlter
Horn
Roermond
Groenontwikkeling/EHS
Zorgcluster
Landgoederen
Hotspots (natuur, historie, cultuur)
Beekdalen ontwikkelen
Toeristische route
Woon-zorgcomplexen

Scenario 3 Leudal is Leudal (autonoom)

Leudal in 2020

Leudal heeft zich na de fusie tussen vier gemeenten in 2007 gestaag ontwikkeld tot de middelgrote plattelandsgemeente in Midden-Limburg die zij nu is, gelegen tussen de steeds verder verstedelijkte gemeenten Roermond en Weert. Leudal als gemeente had letterlijk de ruimte om zich op min of meer 'traditionele wijze' verder te ontplooien. Focus van de inzet in Leudal heeft vooral gelegen op het faciliteren van lokale behoeften op het terrein van wonen, bedrijvigheid, openbare voorzieningen, et cetera. Binnen de mogelijkheden van bestemmingsplannen en de bebouwingscontouren hebben de afgelopen jaren in alle kernen bouwactiviteiten plaatsgevonden. Per dorp illustreren de uitbreidingen duidelijk het karakter van de lokale vraag en de identiteit van de kern. Er is veel gebouwd voor jonge gezinnen en starters en daarnaast zijn eigentijdse zorgcomplexen gerealiseerd voor de toenemende vergrijzing in de gemeente. Inwoners van Leudal richten zich voor hun behoeften onverminderd op Weert vanuit de westkant, Roermond vanuit de oostkant en Helden vanuit het noorden. In brede zin heeft de gemeente verschillende (private en maatschappelijke) initiatieven ondersteund die de beleidskoers ondersteunden. Op economisch terrein heeft de gemeente initiatieven gesteund voor zowel de verbreding van de landbouw (kleinschalige multifunctionele landbouw met tevens recreatieve en natuur voorzieningen) als juist schaalvergroting in een aantal landbouwontwikkelingsgebieden. Daarnaast heeft de gemeente Leudal verder mee gewerkt aan de nieuwe invulling van het terrein Zevenellen, samen met de regionale ontwikkelingsmaatschappij. Waar mogelijk is bij de kernen (in het bijzonder bij Ittervoort, Roggel en Heythuysen) op beperkte schaal extra ruimte gerealiseerd voor het faciliteren van lokale bedrijvigheid (starters en groeiers). De provincie heeft de verbreding van de N280 goedgekeurd, waardoor de bereikbaarheid van Leudal en de verbinding tussen Roermond en Weert is verbeterd. De regio vertoont net als in 2007 beperkte onderlinge verbondenheid. Leudal neemt in de regio geen expliciet proactieve houding in, maar op die thema's en momenten dat er sprake is van een zekere regionale urgentie, wordt er constructief samengewerkt met de omliggende gemeenten. De drijvende kracht in Leudal is: het is prima hier, we zijn trots op wie en wat we zijn. De gemeente ziet zich de afgelopen jaren vooral als facilitator van de wensen, initiatieven en projecten van inwoners, ondernemers en bezoekers 'van buiten'.

Leudal is Leudal
Helden
Heibloem
Nederweert
Roggel
Neer
A2
Weert
N273
Heythuysen
Nunhem
N280
Haelen
Buggenum
Baexem
BT Zevenellen
Ell
Kelpen-Oler
Horn
Grathem
Roermond
Hunsel
Haler
Ittervoort
BT Ittervoort
Neeritter
Contouren bedrijventerreinen
Contouren woningbouw
Landbouwontwikkelingsgebieden

Bijlage 3 Collegeprogramma

Lijst met belangrijke projecten tot 2010 samengesteld door de gemeente Leudal

	Samenleving	Wonen	Werken	Vrije tijd	Omgeving	*Regio*
Inhoudelijke projecten						
Realisatie structuurbeelden Haelen-Horn	x	x	x		x	
Uitbreiding bedrijventerrein Ittervoort			x			
Ontwikkelen centrumvisie Heythuysen (integraal)	x	x	x	x	x	
Actualisering bestemmingsplannen		x	x		x	
Realisering Maasboulevard Neer				x	x	
Realisering golfbaan met accommodaties Heythuysen/Roggel			x	x	x	
Dorpsomgevingsplannen	x	x	x	x	x	
Aanbestedingsbeleid in relatie met ontwikkeling regionale inkoopfunctie			x			x
Uitvoering 80-tal infrastructurele werken			x		x	
IJzeren Rijn (Kans of bedreiging?)					x	x
Ontwikkeling subsidie- en accommodatiebeleid	x			x		
Ontwinkeling	x	x		x	x	
Uitvoering landschapsbeleidsplan				x	x	
Ontwikkelen gemeentelijk VORm-beleid/Groen voor rood beleid		x			x	
Projecten met betrekking tot gemeentelijke organisatie						
Basis op orde	-	-	-	-	-	-
Harmonisatie buitendienst			x			
Ontwikkelen nieuwe cultuur Leudal en vergroten strategische vermogen	x	x	x	x	x	
Meten kwaliteitsverbetering	x	x	x	x	x	
Besluitvorming rond Wet Sociale Werkvoorziening	x		x			*x*
Omslag maken naar een duurzame gemeente	x	x	x	x	x	
Vorming van een Intergemeentelijke Sociale Dienst	x					*x*

Het overzicht illustreert dat er in Leudal al langer integraal naar thema's wordt gekeken (strategie, cultuur, kwaliteit), al is de invulling daarvan nog niet op alle onderwerpen even ver uitgewerkt en ingebed in een visie op de toekomst.